

Ljubav je...

(jedina mašina opstanka)

Indira Kušmić

/ 1 / Hajde, vrijeme je da se krene-život jedne izbjeglice

Svakom se može desiti da ostane bez svog krova nad glavom.

Pod stihijama rata.

Ne, ne može svakom ipak. Nekom se dešava. Nekom ne. Bez ljudi, bez prijatelja, bez rodbine, roditelja, djece, komšija. Bez krova, toplih zidova, frižidera, šporeta, šerpi, ormara, džempera, jastuka, fotografija iz prošlosti, slika nacrtanih izbjeglih ljudi bez krovova nad svojim glavama, rijeka naslikanih u kojim je plivala, drveća pod kojim je ljubila.

Sješće Ina kasnije 25 godina poslije rata na jednu klupu ako bude slobodno, ako već neko ne sjedi tu i ne plače. A nije to plač, nije to vapaj, nije to trzaj, nije to samoća, nije to ni radi krova. Nije nebo granica.

Sješće da razmisli. Sješće svijetla obraza. Zatvoriće sve granice ljudske zlobe nad svojim umom i srcem, zatvoriće sve pore zadnje nade da će ikad išta da se promjeni. Pronaće mir na čas tu u nepoznatom, a tako poznatom gradu. Pronaće mir u komadu sunca, koji proviruje ispod krošnje drveta ispod kojeg je sjedila i filozofirala, grijala se i prije dok je studirala na collegu GBC, St. James kampusu, koji je desetak metara od parka i katedrale u Torontu.

Pronaće mir opet tu. Nigdje ga nije osjetila kao tu. Zna žena ako je ikad bila zaljubljena i u nekoj čudnoj long distance vezi zašto. Pronaće mir tu, jer će sjesti tu i reći si, probala si, ne žali, svaka ti čast, čestitati će sebi na hrabrosti i odvažnosti, i neki bi s diplomom rekli gluposti.

Sjest će, pogledaće okolo i shvatiti da je krahirala. Ali mirno će shvatiti da je krahirala. I dalje misleći da je svemoguća sa svojim riječima ka sličnima, a ima ih na tucе, daje im riječi i nadu ako su bili u situaciji kao ona. Ona je svoj krov mislila da je našla s njim. Kad je sve puklo uzela je kišobran kao pravu pravcatu adresu, nemajući više mira nigdje, lutajući i bježeći, od misli, ljudi, gradova, kuća i kućica, novih veza, ali i starih novonastalih mogućnosti koje bi mogle prerasti u nove veze. Sješće da razmisli i daće sličnima možda mnogo više od pravog krova svoga kišobrančića, koji su joj se željeli približiti.

Jer samo je nebo moja šatra, jednom neko reče, neko pametan, garant neko ko već ima nekoliko krovova, auta i ostalih pomagala, neko muške vjeroispovjesti, neko s rasturačkim nagonom muške zvijeri u sebi, neko kome zakon ne može ništa, neko kome francuski konjak daje poseban kik ka rasturanju nedužnih kišobrana jedne žene koja se i dalje bori.

Bori sa demonima prošlosti.
Bori se sa sotonama i vragovima.
Bori se s ratom koji nije ona tražila.
Bori se i kad borbe nema.
Bori se i kad je borba stala.

Bori se kad vidi umorne oči svoje majke kako se bori da opet korača. Bori se kad vidi svog oca koji je u 38 godini sve ostavio da bi spasio familiju od bagre pomahnitalog Balkanskog življa praćenog aplauzom izdajničke evropske i svjetske kurve koja je sve gledala pune tri godine šaljući humanitarne konzerve i tako se iskupljivala pod grijehom koji je pratila.

Svi su krivi koji su mu klicali. Tom grijehu. Svi su krivi što su navijali. Svi su krivi jer nisu ništa činili pune tri godine. Svi su krivi što se ona potuca po svijetu, kupuje torbe, pakuje živote, krpice i lutkice koje nije preboljela u svom domu. Svi su krivi, što su joj poslije objašnjavali kako se pali pegla i da usisivač nije metla.

Svi su krivi koliko su bili glupi. Svi su krivi što je morala prolaziti kroz njihovu neobrazovanost o jednoj zemlji u kojoj je živjela. Svi su krivi što su vidjeli jednu sliku, a ne drugu.

Svi su krivi što su sjebali obje te slike. Jer nisu ljudi bili krivi, jedne ili druge nacije, vjeroispovjesti, ili boje kože. Nisu ljudi bili krivi. Nije ona bila kriva.

Nije ona ni sada kriva dvadeset i kusur godina poslije rata što se opet gleda jedna slika. Što se opet navija za jedne ili druge. Nikad kraja ovim sumornim utakmicama.

Svi su krivi što je ona možda bolje znala engleski, i pravopis i gramatiku, sa svojim znanjem ponesenim iz te jedne zemlje za koju su mislili da ne znaju da je pegla pegla, kasetofon da nije televizor itd., sa 17 godina; nego što mnogi domaći sada znaju i svoj jezik. Svi su krivi i niko nije kriv. Gotovo je sad. Kasno.

ona i dalje hoda pod kišobranom, kao jedinim i pravim priznatim domom svojim

Ljeti ga zamijeni sa suncobranom i bori se za svoj prostor ispod njega u vrevi turista. Nije njena kišobranska kuća škrtog karaktera, ali ljudi su ponekad itekako zlobni. Gotovo je sad. Sjebali su sve. Srušili su sve. Gotovo je sad. Nema više sunca, nema više snijega, nema više sivila, gotovo je sad. Smak je svijeta u njenim mislima već odavno. U njenom srcu, u njenoj duši, u njenoj budućnosti. Gotovo je sad. Sjebali su sve, srušili su i dalje ruše. Ruše, ne zaustavljaju se. Gotovo je sad, popucano se više nikad ne sastavi. Gotovo je sad, ona i njena familija na hiljadama strana svijeta, gotovo je sad, ona je umorna od putovanja, torbi, pasoša, novih jezika, poslova, snalaženja, gotovo je sad, umorna je, želi u svoju 17-u godinu prije rata, a bez rata; želi, a toga nema.

Bori se da sjedne opet bar na klupu u Torontu i pošalje ih sve na dopunski rad svojim mirnim postupkom predaje.

Bori se i želi da dignu bijelu zastavu, ne može više, očito mahala to ne razumije. Očito mahala, s pravom to smije reći sada to ne razumije, bagra pomahnitalog muškog i ostalog torpeda.

Odriče se mahale i bagre i pomahnitalog bika koji je nasrnuo na rozo uporno govoreći kako joj crveno baš fino stoji.

Daltonisti koji ne ostavlja drugu šansu i ne shvatajući da je on sa svojim fificama ubio i tu prvu koju mu je pružila. Kakav ružan san. Pamtit će samo sretne dane. Hoće. Pamtit će, samo treba prvo zaboravit ružne, a pogotovo one tužne. Jedna žena sama. Iz dana u dan. Iz noći u noć. Jedna žena od države do države, od granice do granice, s pasošom, bez viza, ali i bez osmjeha. Jedna žena putuje. Živi. Od krova do krova. S torbom jednom, onda dvije, pa opet jednom, pa nijednom.

Samo s kišobranom.

Jedna žena putuje kroz gradove i ulice, skreće i posrće, čeka da sjedne na klupu kraj kampusa kod Saint James-a, čeka da vidi ima li imena novih urezanih u sjedištu drveta.

Jedna žena putuje. Ne zadržava se. Ne posrće više. Ne briše više te suze. Ne stavlja više te maskare skupe koje će pod bujicom njenih suza opet umazati njene oči, njene oči nekad voljene i poštovane.

Jedna žena putuje, putuje zbog drugih koji su srušili njeno, opustošili njeno, jedna žena putuje, i ne okreće se više, nije joj žao nikog'. Nema srca više. Putuje. Ne staje. Putuje kroz život. Čeka da se naputuje. Čeka jednu klupu. Čeka, ali ne zamara se čekanjem. Mirna je kao sat koji stoji. I ona je takva.

Mirna.

Kroz to životno putovanje.

/ 2 / Run in grace

Ina je u procesu od 25 godina u kom je ostavljala prošlost upoznala drugu sebe. Zove je Tea. Tea je Ina iz snova. Tea je ono što bi Ina trebala da je na javi. Pravi pravcati optimista. Ne neki nastali lik i izmišljeni koji djeca izmisle da potpune samoću, nego optimista.

Tea koja radi drugu smjenu (dok sanja i dok sanjari) i Ina koja je prešla u prvu počele su da se druže. Plakale su i smijale se zajedno.

Dok je plakala Ina koja radi prvu sa Teom koja radi drugu smjenu, dok je uništavala svoj život plačući za tuđim životom i prošlošću i stojeći na vratnicama uvijek ni na izlazu, a ni na ulazu; pojavio se Tim. Odnokud, iznenada.

Kao kazna ili poklon. Ili samo prijatelj. Dugogodišnji prijatelj. Zaprave. Ne iz snova, ne iz jave, znači zaprave. Ne optimista i ne pesimista, samo Tim.

Tim voli samoću. Tada odgovara za postupke samo sebi i nikome više. Tim ne voli breme odgovornosti. Tim voli da se ludo provodi sa svojim prijateljima. Ali kad ljudi provod kroz grad završi, Tim voli da zatvori svoja vrata, izuje svoje cipele, istušira se i legne u postelju. Sam. Upali Duran Duran i sanjari dok mu se kapci ne sklope. Ponekad se sretnu Ina i Tim. Ponekad ne. Ponekad se osjete. Ponekad ne.

Boji se Ina povremenog tona iz te namještene slike ovozemaljskog nepravednog ludila pod kojim su zapali ona i Tim, na opet dva kraja svijeta. Boji se, jer joj tuga oboji glas. Tada najviše voli da šuti i misli da će sve biti u redu. Jednom. Nekad. Možda uskoro. Možda ne. Ina se najviše boji tona. Ne boji se Ina više ničega sem tona, svog tužnog, utučenog tona i boje glasa.

Tim se ne boji ničega. Ni tona ni slike. Tim je u biti puno jači od Ine.

Tim je u suštini iskren, osjećajan, bezuvjetno voli i samouvjeren je. Tim voli da čita, razmišlja i voli umjetnost. Osjeća je.

Ina, kao započeti grafički dizajner voli i sama kombinovati razne elemente slika i teksta, dobivajući jednu novu notu grafičke umjetnosti. Voli kombinovati pozitivni i negativni prostor

i od negativnog prostora tvoriti riječi. Voli velika slova, ogromna, gigantiska, vrišteća od veličine, ali sa stilom; moderna i eksperimentalna. Voli magiju koju Photoshop ostavlja na izbor umjetniku da manipuliše slikom. Voli Photoshop i zbog tehničke strane.

Photoshop je kao pernica, ona lijepa sa tri četire pregrade, na preklop, što se zakopčava, koja je bila i najskuplja u knjižarama na početku školskih godina, ali i sadržavala sve što

je jednom učeniku trebalo.

Često su i sami instrumenti koje su pernice nosile, kao recimo šestar ili uglomjer podsticali u đaku, ako mu u tom razredu nisu trebali ti instrumenti, znatiželju i rasonodu, bar njoj jesu. Voljela je Ina pernice, kao i Photoshop, koji je budio iste znatiželje za svim tim instrumentima koji joj možda tada nisu trebali, ali će možda. Često eksperimentirajući sa raznim npr. layersima, umjetnik postiže nevjerovatnu tehničku moć i slobodu kreacije koju u stvarnom crtežu ne bi možda ni mogao obraditi jer nema znanje ili talenat crtanja, ili naprosto vremena. Gube se pomalo note stvarnog i digitalnog, pomalo je nekad i teško razlučiti šta je digitalno, šta skenirano, šta obrađeno, šta stvar eksperimentisanja, šta sreće, a šta i kopija.

"take me home"

Ina voli da putuje.

Putujuć' ... u poslijeratnu domovinu, odmah nakon rata...upoznaje pogled koji obećava. i ljubav, mislila je tada.

Ljubav, mislio je on...

Putujuć' ... gleda, osjeća, kuša hranu, sluša muziku, pleše, kupuje, posjećuje galerije.

Putujuć' ... u poslijeratnu domovinu, odmah nakon rata...stoji ispred zgrade državne televizije u Sarajevu, srušene; ali ne skroz dokrajčene ruševine, stoji ispred betona srušenog koji se umorno cereka već ko zna kojem foto kliku.

Putujuć' ... razrušenom domovinom, klika foto aparatom, osjeća taj klik i sve godine ratne u tom kliku, u tim klikovima.

Ne zna ko je više na tom putovanju. Breme bola je ogromno. Zanimila je. Gubi se. Je li turista na proputovanju ili je kod kuće?

Kao turista, tako je lakše suočiti se. Da sad zna ono što tada nije znala, da je teško glumiti turistu, suočila bi se tada već, ne bi čekala tolike godine.

Hoda. Klika.

Hoda. Gleda. Klika. Martinke na skoro 40 joj već prave pravu noćnu moru, ali.. i dalje hoda.

Sarajevo. Markale... hoda, klika, gleda.

Mostar... hoda, klika, gleda.

Bugojno... hoda, gleda, klika.

Tuzla. kapija...hoda, klika, gleda.

“Došao si ovdje
Gdje je najnezahvalnije bilo doći
Ovdje gdje je najluđe bilo stići
Ovdje gdje je ipak najjunačkije bilo nići
Jer ovdje se ne živi samo da bi se umrlo
Ovdje se i umire
Da bi se živjelo.”...

čita Maka Dizdara.

Banja Luka ... grad u kom je provela lijepih 17 godina života. 'ubijena pred maturu'. Nesretna generacija. 1974. Ni dijete, ni odrasla. Vjerovatno je devedest druge u aprilu kad je napustila Banjaluku sa nepunih 17 zauvijek ostala tamo na pragu tog grada kojeg voli, na izlazu, na jednoj autobuskoj stanici, zagledana kroz prozor autobusa u jedne oči plavlje nego nebo koje su je ispratile i koje više nikad nije vidjela.

Šta je Evlija Čelebija pisao o banjalučkim alejama, (mora da se osvrne i ubaci ovaj tekst)

Aleje su duže od jednog vijeka obilježje Banjaluke. Međutim, zelenilo je značajna viševjekovna Banjalučka posebnost. Naime, Evlija Čelebija, koji je šezdesetih godina 17. vijeka u dva navrata pohodio ovaj grad, je zapisao:

“Svaka bolja kuća (handan) ima vinograd, bašću i ružičnjak, divan kao zemaljski raj“. Zelenilo se spominje i u vakufnamama (zakladnicama, zadužbinama), nisu ih zaobišli ni drugi putopisci iz jednostavna razloga što zelenilo, jer toliko ga je bilo, nije moglo biti neprimjećeno.

Ipak, tek od 1880. u Banjaluci se počelo govoriti o alejama. Zahvaljujući vojsci! Zapravo divizijskom generalu baronu von Joelsonu (Jelzonu). Po njegovoj naredbi s obje strane široke ceste, koju su od šetalista s obje strane rastavljali široki i duboki jendeci (jarci), zasađene su sadnice, mahom lipe dopremljene iz Kozare, na dijelu od današnje zgrade Arhiva Bosanske krajine, do ondašnjeg tenkovskog vojnog učilišta “Petar Drapšin”.

Aleja JNA je bila prva banjalučka ulica s drvodredima “po špagi” zasađenim. Odmah za ovim drvodredima “rodili” su se drvoređi od današnje Vakufske palate do raskrsnice u Bojića hanu (kod nekadašnje Mljekare). Idućih proljeća nastavljeno je sa sadnjom drvodreda, najprije u današnjoj Aleji braće Pavlić, iako je svojim većim dijelom zahvatala udaljeniji dio Banjaluke pa je bila idealno mjesto za tihe mirne šetnje naročito zaljubljenih, zbog čega je i dobila poetično ime “Aleja uzdisaja”, zapisano je u Banjalučkoj hronici.

Ne hoda, ne klika, ne gleda.

Sjeda na klupu u Kastelu i jede čokoladu.

Ne klika. Ne hoda. Sjedi.

Samo sjedi i bulji u prazno.

U Sahat kulu koje nema.

U Ferhadiju koje nema.

Bulji u sebe praznu.

Bulji u sebe.

Ne vidi se. Ne još. Turista je. Jede čokoladu i sve joj izgleda kao zona sumraka iz nekog Twin Peaks serijala. Sjedi i bulji. Promatra. Ne osjeća. Ne plače. Ne mrzi. Ne voli. Ne vidi nikoga. Vidi biste narodnih boraca iz prošlog rata u Kastelu i sjeća se kako je dolazila tu s krpama iz škole i čistila im glave. Biste. Gleda okolo. Nesvjesna je svog buljenja u te glave narodnih heroja prošlog rata i glava što prolaze, u slučajne prolaznike.

Gleda ko je živ, ko ne, onako nesvjesno. Mogao je neko i da prođe ona uopšte nije svjesna da je tu. Sjedi. A ne sjedi. Pluta. Lebdi. Leti. Martinke je žuljaju. Čokolada je pojedena. Biste su pregledane. Opet očišćene u njenoj glavi tada. Ponavlja ritual čišćenja tih bisti kako nekada.

Možda je tim čišćenjem i sama željela da pravi skulpture. Ruke su bile njen adut. Kreacije. Upisala je odsjek i kurs skulpture pred rat u tadašnjem Domu Kulture.

Ne zna zašto je baš morala Meštrovićevu ženu Ružu da kopira kao svoj prvi rad.

Možda zbog kul frizure njene punde ili stava, pogleda i položaja tijela. Pokušala je da oponaša velikog Meštrovića. Često je poslije toga, stav i skoro mrkli, ali udubljeno i pozitivno mrkli pogled te skulpture bio i njena neka zvijezda vodilja. Možda je prepoznala ljubav u Meštrovićevim rukama. Neobičnu i skoro neovisnu.

Lepršavu i prozirnu, s tom maramom što pokriva jedno rame i pada po njoj. Ne može to možda svako, osjetiti i opisati, a pogotovo ne podijeliti s drugima.

Sjedi na klupi, s pojedenim omotom čokolade, na vrućini, na plus 40, koja se već pomalo rastopila i ne zna šta će s papirom.

Ako ga ispusti tu, niko ga neće vidjeti i neće zamazati ruke.

Ako ga ostavi kod sebe, umazaće sebe.

Promatra se iznutra, zuri, zjapi, praznina zjapi. Padaju joj na pamet riječi Tilde de Paula Eby iz njene knjige, 'tiden läker inga sår, vrijeme ne liječi rane' u kojoj opisuje sudbinu svojih 5 generacija tjeranih iz države u državu, s torbama i uspomenama, posrnulu pod diktatorima i ratovima, konačno se smjestivši u Švedskoj, o smeću i ispuštenim papirima.

Koja ironija, svoj na svom, a strana. Na svom, a mržena. Hoće li ispustiti taj papir od

čokolade, na svom, a stranom. Ironija, da ne može biti veća. Trebala si je kupiti sladoled s dve kugle i prestati toliko razmišljati. Polizati. Nema papira. Svi čisti. Sve čisto. Svijet čist. Koja ironija. Koja nepravda.

Ali život te ne pita ništa.

Posmatra se. Posmatra okolo. Papire. Da li je neko već ispustio papir, tu na Kastelu i bio isto toliko sjeban i tužan kao ona sada, ili je polizao sladoled s dvije kugle bez veće pompe i fratutme i otišao u Španiju ili Barbados na odmor. Nije bitno. Drugi su drugi.

Ona ne zna šta će s papirom.

Iako nije bila mnogo religiozna, ni prije rata, a ni tada, prolazeći kraj tolike starine, prolazeći kraj tog religijskog objekta svaki dan iz škole, pa iz Play off-a, okupljališta njenog društva, prema Mejdanu, iz Mejdana kraj Ferhadije u Play off, pa u školu, nikad nije ostajala ravnodušna. Džamija je 18 m široka, 14 m dugačka, a vrh kupole je 18 m visok. Munara je visoka 43 metra. Ferhadija je uvrštena u kulturnu baštinu Bosne i Hercegovine.

Pogotovo prolazeći kraj turbeta samog Ferhat-paše Sokolovića, njegove unuke Safikadune, (*Safikaduna ili Safikada je, po mnogim pričama, unuka Ferhat-paše Sokolovića, ali se ona, kao i legenda o Safikaduni razlikuju prema različitim izvorima. Banjalučka legenda o Safikaduni govori o djevojci koja je zbog neostvarene ljubavi prema vojniku koji je služio u obližnjoj banjalučkoj tvrđavi Kastel oduzela sebi život. Postoje mnoge varijacije na detalje oko ove legende. Po nekim izvorima, Safikaduna je uzela sebi život zbog nesretne ljubavi stajući pred top koji je svakog dana salvom označavao podne. Druga legenda govori o Safikaduni koja se oglušila na zapovijed austro-ugarskog vojnika o zabrani ulaska u tvrđavu i koja je zbog svog prkosa i stradala.*

Po nekim izvorima, Safikaduna je bila turska djevojka zaljubljena u vojnika vezirske vojske, što ovu legendu stavlja u kasni 16. 17. ili 18. vijek, dok je, po drugima, bila kći časne banjalučke porodice, a njen ljubavnik bio je austrijski vojnik, koji je, po mišljenju njene porodice, bio okupator i zato zabranjen i nedostojan Safikadunine ljubavi. Po toj drugoj priči, legenda o Safikaduni puno je novijeg datuma. Također se u mnogim verzijama navodi da je i vojnik nakon Safikadunine smrti također počinio samoubistvo, što ovu legendu zaista čini pričom o banjalučkim Romeu i Juliji.

<https://bs.wikipedia.org/wiki/Safikaduna>) i njegovih bajraktara, željezne i kamene ograde sa česmom na čošku, šadrvana. Pa kraj Sahat kule, te veličanstvene tvorevine, koja je u blizini svog okrilja skrivala malu ćevabdžinicu ašćinicu opremljenu ne baš tada modernim tipičnim kockastim stolnjakom, gvozdenu limenom pepeljarom na stolu sa biberom i soli, nego s nekim tada za nju čudnim čučevcima, malim stolicama, tronožcima i opremljene starinom i vjerovatno ćilimima, ne sjeća se više. 1996 ne osjeća ništa. Sjedi.

Gleda u prostor u kom je bila Ferhadija i Sahat kula. Praznina zjapi, sjeća se svega. Nije bila tu kad je detonirana i srušena tolika gradnja, ali kao i da jeste. Svjedočenje njenih prijatelja i rodbine koji su bili tu joj bude uspomene. Nema snage da nazove nikoga od njih. Sebična je, dijeli ovu tugu sama. Jede čokoladu. Jedva čeka da je pojede i da ide.

Gdje? Ne zna. Svejedno. Negdje.

Hoda. Ne osjeća noge, ne osjeća vrućinu. Dosadno joj je.

Od misli, od ljudi, od vrućine, od štund muzike. Od sisa, guzova, opanaka.

Hoda u martinkama. Hoda. Klika. Hoda. Klika. Prelazi raskrsnice. Pjeva u sebi pjesme Dine Merlina prelazivši raskrsnice; 'sad si mali tu na raskršću, svi su pametni svi šapuću, ti ne vjeruj nikome na riječ, svaki korak sam moraš preć'. Hoda. Pjeva. Klika. Ne vidi nikog. Ne zove nikog.

Ne zna gdje su njeni prijatelji. Za neke zna. Za neke ne. Sa nekim je imala kontakte prije rata.

S nekima ne. Ne zna da li su bili u ratu. Da li su uopšte živi. Na kojoj su strani bili. Na kojoj nisu. Ako jesu zašto su, ako nisu zašto nisu. Ima i ona pitanja u svojoj maloj glavi. Lakše je ne suočiti se. Ne zvati nikoga. Ne sresti nikoga. Tako su u njenim očima svi 'čisti' i svi 'isti'. Sa svih strana.

Bolje je ne znati.

Ne moraju ni oni znati. Ni gdje je bila, ni šta je radila, koji jezik učila, koje aplikacije i molbe pisala za posao, s kim se zabavljala, s kim ne, koga preboljela, koga ne. Kog više nikad nije vidjela, a kog novog upoznala. Koliko novih sudbina čula, koliko novih suza obrisala, koliko puta kod radio amatera bila, koliko novih poslatih i primljenih pisama preko Crvenog Krsta vidjela je.

Ne moraju ni oni znati kako je od deke što su dobili u Crvenom Krstu, napravila sebi karirani crveno crni prsluk. Rese od deke je ostavila da vise dole i bio je to lijepi odjevni predmet preko svijetlo plave teksas jakne neke lijeve ili original, ne sjeća se sada više. Ne moraju ni oni znati, koliko je suludo i prkosno izgledala u tom prsluku od Crvenog Krsta, kao neki ženski Bebek iz sedamdesetih i kako je jedva u biti čekala platu da bude kao drugi s novim narandžastim teksas pantalonama.

Prsluk od deke je bio revolt koji je poslan napaćenom narodu zajedno sa humanitarnim konzervama i vrećama brašna po koje je odlazila, a pazeći da je neko ne vidi. Eto kao, niko nije znao u gradu Ohridu od 50 000 stanovnika ko je iz Bosne i izbjeglica. Poslije joj je sav cirkus maski na licu dozlogrdio pa je s ponosom prošetala s prslukom Crvenog Krsta, pa i do Skoplja.

Ne moraju ni oni znati, kako je The Cranberries/Zombie bila jako aktuelna i dovođila ih

do transa u obližnjim ohridskim, skopskim i diskotekama u Stugi. Tako je pasao Zombie tom napaćenom bosanskom izbjeglom narodu/omladini 93/94.

"In your head, in your head, zombi, zombiii", kolektivni hor, vapaj, krik, u tri minute pjesme napaćenom življu po Bosni, napaćenim njima, koji su se igrom proklete sudbine našli pod istim krovom, nebeskim krovom, jer su svoje tada izgubili.

Ne moraju ni oni znati kako su imali svoje drvo, mjesto gdje su se okupljali. Ne moraju ni oni znati koliku je vezu imala sa tom omladinom iz raznih naših krajeva kojima su nekom roditelji u Bosni ostali, nekom brat, nekom muž. Ne moraju ni oni znati kako joj je jedina medicina bila Remarkova biblioteka i to na makedonskom, kako je čitala riječi iz Povratka i poistovjećivala se s njima.

Valjda misleći da će se vratiti. Na žalost, ona i 25 godina poslije naivno misli da će se vratiti, jednom, nekad, nekako. Ne moraju ni oni znati kako se glas Slobodne Evrope štimao svako poslije podne na malom tranzistoru i kako je svaki razgovor u to doba bio praćen pogledima slušamo šta se dešava, kad će stati rat, vraćamo li se-koje noćne more, koje sudbine.

Ne moraju ni oni znati na koliko je koncerata srbijanskih išla, jer im je jedino mjesto za zaraditi u tadašnjim uslovima bila Makedonija. Ne moraju ni oni znati, kako je zavoljela tu zemlju i male vesele ljude, istinske sretne i ponosne kraj te svoje ubave ohridske ljepotice, njihovog jezera.

Ne moraju ni oni znati kako je radila u parfimeriji u centru grada i prije koncerata vidala Šerbedžiju, Bajagu, a neki iz EKV su kupovali Dunlop, talijanske popularne tenisice, platnene kanvaske sa zelenim obodom okolo, pravo fensi. Ne moraju znati kako su bili smiješni sati u toj parfimeriji koju su držala i vodila dva brata. Njihov otac je bio izvrstan i pravedan čikica, ali i šef na svoju ruku.

Kad je ljetna sezona i grad vrvi od turista, najviše se kupuju parfemi, kreme, ulja za sunčanja i dječije igračke za vodu. Šarenilo i plavetnilo Niveinih krema za sunčanje i smeđi Tropic Sun izvrsnog mirisa i po basnoslovnoj cijeni, otac/šef je zamjenjivao svojim sortimanom, pretećenim maslinovim uljem u bočicama bez etiketa. Uvijek je gurao to na prvo mjesto, da se proda. Radnice su morale slušati i taj njegov poduhvat se uvijek pokazao isplativim. On bi dolazio malo prije svoja dva sina, koji su se pomalo protivili njegovom miješanju u biznis.

Ne moraju ni oni znati kako su svi u njenoj porodici bili ubijeđeni da će se vratiti kad rat stane, ako stane, a nije prestajao već 3 godine. Ne moraju ni oni znati, kako su "zakasnili" u Evropu koja je kasnije zatvorila svoje granice. Valjda ubjeđenjem da će se vratiti u Banjaluku. Ne moraju ni oni znati, kako je otići preko velike bare. Kako je njena mati, ideći ka novoj budućnosti, u vozu iz Beograda za Budimpeštu ostavila nespretnošću, baterije u satu, malom, na buđenje, i kako se upalila nekako budilica u po noći, negdje u

koferu u tim spavaćim kolima. Ne zna jesu li se svi prepali prvo misleći da je neka bomba, uzbuna ili šta iz susjednog vagona, ne skontavši da to dolazi iz tog vagona.

Ne moraju znati kakav je osjećaj u avionu prekookeanskom. Prvi put joj je bio tako komfortan, poslije samo vožnje vozovima i autobusima i prvo što je zamjetila je prostor, a poslije par godine na relaciji života Evropa/Kanada sve joj je tješnje i tješnje, ne zbog toga što se je udebljala već što želi ponovo na jednu stranu. Ne moraju znati kakav je osjećaj u avionu prekookeanskom sresti svoju prvu komšinicu koja je također putovala. Ne moraju ni oni znati kako joj je sve dosadilo, i karte, koje gleda po internetu kao na kakvoj berzi, kad su povoljne, kako uskladiti sve, kad kupiti, kad će poskupiti, kad skočiti, kad uskladiti vozove i presjedanja. Postala je majstor u pronalaženju povoljnih i jeftinih možda karti. I turističke bi joj agencije posao dale sigurno. Kad je odmor, ima li se odmora, i aerodromske gužve, i presjedanje, i magazini, i parfemi, i grickalice, i koka kole, i đin tonici, i toaleti, i filmovi, i turbulencija, i zujanje u ušima, i mala djeca kako plaču, i parovi koji se svađaju, i parovi koj se rastaju, i nova poznanstva, i slučajni humori, i tih 6/7 sati sjedenja, i presjedanje, i suvenir.

Sve je nervira, a ustvari ništa je od tog ne nervira. Ušlo joj je to u kolotečinu, ko da sjedne na autobus i izađe poslije par stanica, ništa je ne nervira. Pa ni tih par dana dok prebaci, a ustvari ni ne prebaci možda vrijeme i 6 sati razlike. I kad ga prebaci, skoro vrijeme za povratka. Kad je u Kanadi, tijelo i san joj funkcionišu po evropskom, kad se vrati iz Kanade prebacuje na evropsko. Bleji povazan ko tele u šarena vrata po tim aerodromima, inače su joj svi poster i tamo postali tako dosadni i isti. Očekuje bar neki dizajnerski adrenalinski kik kad već se putuje. Čeka da bar Calvin Klein-ova parfimska kolekcija izbaci nešto novo. Zadnji ljetni i nije tako loš. Sladunjav, limunkast, mojito, komarci, džungla, vrućina, okean. Podsjeća je na ljeto, sparinu i znoj, ali ne i smrad, zaljepljenost neku na tijelu, omoru.

Brzo se troši parfem, tako je dobar i zarazan, kao i ljeto, kom ne možeš odoljeti, kao i ljetnoj ljubavnoj romansi u kojoj znaš da ćeš se emocionalno istrošiti, da ti je bolje da sjedneš i naručiš kapučino, uzmeš križaljku i okaneš se dječije ludosti, ali ne sluša srce.

Uđe joj skoro i u usta taj slatkasti parfem, a originalni. Čeka da CK opet neku ljetnu mirisnu notu izbaci. Da malo ublaži dosadu. To je raduje pomalo, možda više od dizajna i omota, počinje je interesovati parfem. Možda jednom sama bude dizajner ili fotograf kod CK. Stalno mašta. Sanja. Napreduje bar tako u tim svojim snovima i maštama, ako ne u novčanicima. Nije bitno. Nije gladna, ili jeste. Kad je u Kanadi, nedostaje joj švedski tvrđi kruh za sendvič, knäcke bröd, pa ga je i nosila sa sobom, dok ga nije otkrila u jednoj prodavnici u Kanadi. A inače ga se ni ne sjeti kad je u Švedskoj. Kad je u Švedskoj nedostaju joj timbetsi, male pržene krofnice iz Tim Hortons-a, pa kad ugleda ponekad slične u Hrvatskoj, kao da dohvati dio raja. Nikad zadovoljna, sumorno zaranja u svoje misli, misleći na mnoge, zaista gladne.

Ne vole kad joj pametuju oni koji nisu imali ni tri osnovne. Ne voli inače puno pametovanja, isticanja, nadmudrivanja. Ne osjeća se dobro tu jer misli da kvari balans i ravnotežu sa svojim introvertnim stanjem.

Po tim aerodromima gleda putnike. Uvijek neko poznat. Neko smiješan. Neko dosadan. Uvijek se putuje, smije, raduje, odmor, umor, putovanje, zanimljivosti, bogat život, ponekad i sumoran i dosadan, ali kotrlja se. Dolazi se. Važno je da se kotrlja, da ne zastaje se, da ne posustaje se, da nema slomljenog srca.

Važno je da nijedno srce nije slomljeno.

Ne vidi Ina dok šeta poslijeratnom domovinom niti drvo, niti pticu čuje, ne vidi sebe, a gleda se. Posmatra se kao neko sa strane, dok hoda i ne osjeća, zatvorila je sve pore i atome, zablokirala, hladna je, klika, ne osjeća, zatvorila je, lakše je suočiti se. Pustiće krik kasnije. Kad niko ne čuje. Kad niko ne vidi. Ne sad. Mora biti jaka. Ne sad. Ne smije ispuštati nikakve krikove. Ne sad. Ne smije pokazivati nikakve emocije.

Osim emocija zahvalnosti prema roditeljima koji su je izbacili iz tog paklenog ratnog obruča.

/ 3 / Debela, lijepa i najsretnija

Putujuć'...

Je li Banjalučanka koja je došla u svoju poslijeratnu domovinu, ili je fotograf, strani državljanin, koji je došao zabilježiti. Ograničila se i od jednog i od drugog. Ugušila je emocije tih nekoliko mjeseci prvih godina u miru. Neponovljivo, neko bi rekao. Može li fotograf osjetiti u kliku, jednim potezom prsta, jednim pritiskom, ništavilo i ruševine, patnju, rat, detonacije, bombardovanje, Sarajevo, raskrsnice, Markale, tunele. Tunele iz kojih su ljudi bježali iz opkoljenog Sarajeva. Sarajeva, koje je bilo opkoljeno 3 godine. Sarajeva, u kom je 12 000 ljudi poginulo. Sarajeva, iz kog nisu mogli ni vamo ni tamo. Može li fotograf osjetiti?

Neki bi opet počeli s dijasporom i sa svim tim ratnim ti otišao, ti ostao, ti se borio, ti nisi, ti ranjen, ti nisi, neki bi opet pokušali i pokušaće opet i opet i opet, dokrajčiće i sebe i sve svoje dostojanstvo, korijenje jedne zemlje koja je najebala, jedne zemlje koja je najebala, ali najebava još više iz godine u godinu od sve priče, optužbi, prema svom, prema

nekome ko je morao otići, ili nije, ko je otišao da spasi sebe, ili je otišao da spasi svoju djecu, svejedno više, izgubili su nit, i generacije nove je možda gube, ili je ni nemaju, tim hladnim ratom koji se vodi već godinama.

Umjesto da se vole dijaspora i nedijaspora, koja bi mogla i teži da bude dijaspora, pa da bi osmjelivši se počela zezati dijasporu kako dolazi napraviti zube u domovinu ili se ošišati ili samo pojesti krempitu, kojoj je onda svega preko glave, pa promjeni smjer i ode u Tursku i Španiju na odmor. Šta se desava? Je li ovo noćna mora poslije rata, je li ovo isto smišljena velesila smjestila ionako napaćenom življu, koji košmari, koje opreznosti, koji život koji više nije život, koji mir koji je sve više nemir.

Jedni bez drugih ne mogu, a kolju se. Umjesto da se vole, razmjenjuju pisma, ploče, nove muzike, markice i salvetice, oni se svete na neki način. Razumije ih ona, možda im je teško. Nema sumnje da, jeste. "Folira" se ona s plavom kosom, praveći se Šveđankom. Šta je briga. Ionako je niko ne uzima za ozbiljno. Ni Šveđani, ni domaći. A ni ona njih. Poštuje i jedne i druge. Ali dotle ide njena ljubav. A za leptire u stomaku koji čuče negdje opet u njoj, biće jednom opet vremena. Ona je uvijek negdje između. Ni tamo ni vamo. Već je možda u mislima na Karibima. Nekako. Ne zna kako. Ni kada, ali grije promrzle noge. Pomalo crta i piše. Pije limunadu i brani se od muha. Ponekad zaroni u taj okean, otpлива turu, pa tako opet. Pomalo i klika, i uči španski, negdje tamo na Karibima.

Ili je u francuskom selu, sa poljem lavandi oko sebe, vozi bicikl do obližnje pekare, pa onda opet uroni u taj ljubičasti svijet lavandi na svom nacrtanom platnu, parla francuski i izlaže svoje laphotographiebleue u obližnjim restoranima.

Ona je uvijek prilagodljiva, na granicama, s torbama, uvijek spremna, bez dodatnih obaveza kao kredita za isplaćivanje stana ili auta ili nove Diorove torbe ili nekog nekreativnog muža uljuljkanog u svoj lagodan, a njen ponekad i poteži život.

Ona je uvijek spremna, da se bori za bolju budućnost, jer tako ne mora da pušta korijenje nigdje. Još ne. Želi ona još mnogo toga, ovu tvrđavicu još nisu srušili. Ni vjetrovi. Ni oluje.

A od one u sebi pomno se čuva, jer je razarajuća.

---putujući', zaljubljuje se ka pogledu koji obećava. Ljubav, mislila je i zabavljala se.

Dobra riba, mislio je on,---

putujući' poslije dvije godine, ---još uvijek kao dobra riba, ali ne znajući za ribu broj jedan koja ga čeka doma, a niti ni on za njenog dečka koji je dobio trenutni VIP od nje. Pecala ga je i dalje, a sama upecana i uhvaćena u taj vrtlog i taj bermudski trougao, gdje je bila prevarena, a i sama prevarila.

putujući'...Pulom, plivajući i ne misleći ni na njega, ni na nju. Ništa. Jer samo plivanjem

se otklanjaju njene misli, njene slike stvarnosti i... ni na nebu ni na zemlji je.

... Njene slike, stvarnosti poslije rata, stihijskih ovozemaljskih gramzivih ubojica poštenja i rada, veselja i pjesme, nauke i tehnologije, prirode i zelenila, behara i komšijskih trešnji, teferiča i akšamluka u pjesmi ispjevanim, moglo je samo plivanje otklonuti i na stepenici br. 2 slatka Krašova Domaćica, topli sendvič ili pržene girice.

Uklonila je bol i rekla zbogom dezertoru ljubavi, zauvijek pamteći njegove korake kako idu prema drugoj, a gledaju u nju. Košmar veći nego najgori film.

putujuć'poslije Pule i pulske motorijade, u kuću u kojoj je rođen Rembrant.

Kuća je pretvorena u muzej. Ako nije moguće osjetiti mir u tom gradu koji vrvi od turista, znatiželjnika, poslovnih ljudi i umjetnika raznog kalibra, ona ga je osjetila tamo. Ne toliko neposjećenosti muzeju toga dana, više nekom unutrašnjom pasivnošću, skoro dosadi.

Ili miru u nemiru što je gotovo s poslijeratnom ljubavi.

Stajavši tamo pod okriljem holandskog velikana ostavile su je te slike bez daha. Odjednom je osjetila glad. Otišla je na svoje omiljeno mjesto tih desetak dana provedenih u Amsterdamu. Ne u fensi restoran s dobrom klopom, kofi šop, rave party, ili u neku baštu da popije kafu, Ina je sjela na drugu stepenicu na jednom od kanala.

Krofne su bile ukusnije s stepenice br.2.

Stepenica br. 2, žena br. dva, tri smrtna slučaja u mjesec dana i ona s torbom, na kanalu, ni tamo ni ovamo, karta u jednom pravcu. Znala je ona kojem. I on je. Njegov pravac nije bio k njoj. Na toj stepenici, u Evropi, s jednim koferom, torbom u nekom pravcu, iz zemlje u kojoj je sve porušeno, pa i ono sveto vjekovima čuvano, prkosno i ponosno-moral; prestala je biti dobra riba. Na toj stepenici broj dva počela je biti samo riba koja mora da pliva po suhom. Počela je da diše na škrge.

Dezserter, mislila je tada ona, dezserter ljubavi.

Koja noćna mora, koji scenario, koja šatra, koji život, mislila je, svjesna tih koraka ka drugoj. Shvatila je ona sve, mogla se boriti sa svojim dobrim nogama koje obećavaju zabave kroz noć, mogla se boriti, ali nije. Ona je bila neko sa strane, voljena, ali mržena; dobra riba, ali ne i domaća. Domaća u domaćem, ali strana u domaćem. Tako se osjećala, a pobucana osjećanja i razum nikad i ne idu ruku pod ruku.

Imala je ogromnih problema sa identitetom pripadnosti poslije rata. Pripadala je svugdje i nigdje. Bila je rastezljiva i prilagodljiva, sretna što je toliko rastezljiva i prilagodljiva, a ujedno

i nesretna što je toliko rastezljiva i prilagodljiva. Haj tamo, haj vamo, povuci se tamo, povuci se vamo, čekaj ovo, čekaj ono, azil jedan, azil drugi, azil treći, azil haman četvrti, jezik jedan, jezik drugi, jezik treći, četvrti, klima jedna, druga, treća, klima ljudi jednih, drugih, trećih, četvrtih.

Gadan je i težak život izbjeglice, gdje gnijezdo ptica ne može da nađe, a zna da se pomiješa tuga i radost, kao i zahvalnost i očaj prema novim domovinama.

Najteže je s tim klimama ljudi, dok ih ne naučiš. Te klime ljudi prema njoj kao individui i prema njoj kao izbjeglici i prema njoj kao ženi, i prema njoj kao ženki, i prema njoj kao radniku.

Ali klima ljudi prema njoj kao prijateljici je uvijek bila blaga i topla što daje dozu utjehe u svim drugim promjenljivo oblačno sunčano kišno snježnim olujnim sunčanim klimama.

Očajna je bila na tom kanalu na stepenici broj dva. ---

Pokupila je svoju torbu i opet kupila kartu u jednom pravcu vrativši se privremeno kod roditelja u Kanadu.

putujuć'... Montrealom i Quebecom, osluškivala je francuski, jela dobru klopnu u restoranima, klikala znamenitosti prošlih ratova, pregledala galerije, i uživala u čarolijama i notama koje pruža taj jezik slušaocu koji ga ne razumije, ali duboko osjeća taj jezik ljubavi.

Jednom su na put za Montreal ona i njeno društvo krenuli s dva unajmljena kombija, krcata njima, opremljeni sa novim pjesmama koje će se slušati od Toronta do Montrela, dva iskusna vozača, planu i programu šta bi svako od njih volio da vidi tamo i vođama puta. Za spavanje su se snašli u hostelu u centru grada. Poslije zajedničkih aktivnosti, poslije je svako krenuo na svoju stranu, našavši se opet navečer u hostelu, zajedničkom oktačenom slikanju i kasnijem odlasku u jedan od klubova koji su podsjećali na evropske. I prije nego što su došli u Montreal, slušali su dosta koliko je sličan Evropi, a u samoj Kanadi.

Sutradan poslije doručka su bile slobodne aktivnosti do neko doba u poslijepodnevnim satima. Svi su bili na svojim mjestima u istim kombijima, osim jedne prijateljice koja je nekako zakasnila na oba. Prvi kombi je otišao prvi i tu su svi bili kako su i došli. Onda su se skupili i u drugom kombiju i vidjeli su da su svi tu, osim jedne prijateljice. Misleći kako je ona ušla u prvi, jer su čekali određeno vrijeme krenuli su i oni. Na stajalištu zajedničkom poslije sata ili dva vidjeli su da je nema. Naravno jedni su se vratili i pričavalo se danima kiksanje. Zajedničko pjevanje s novog albuma Celine Dion im baš ni nije išlo od ruke poslije kiksa s drugaricom. Od tada su uvijek nekako bile prozivke, kad se negdje išlo u zajedničkom ruhu. Odrasli, a kiksali, sreća pa se drugarica nije prepala i zamjerila im, a mobilni telefoni nisu bili ni dostupni svima, ne zna ni da su

imali ih svi, tako da i nije bilo teško zamjeriti im.

Imala je mira u Kanadi godinu dana, prije nego što je zapucala solo u Kaliforniju.

putujući' ... obalama Kalifornije, hodajući San Franciskom, ostavljajući molbe za posao, uživajući u klimi i arhitekturi, na Pirenu je osjetila glad, maternju glad ... bilo joj je 26, čitava Kalifornija je izgledala prelijepo, okean i pijesak, talasi, i kamenje, starine i vile, grafički dizajn svuda oko nje. Život koji obećava. *Američki san*. Drveće vjekovima staro. Prodavnice garderoba sa punk i rock majicama i bižuterijama. Život o kom je sanjala nekada. Grafička dizajnerka.

Njena glad je rasla i sve njene ambicije dobrog studenta, primjernog đaka i dobro osvješćenog građanina planete zemlje, dizajnera koji osjeća i riješava probleme ovozemaljske, grafičkog dizajnera koji liječi pacijente sa izborom svoje slike ili riječima na plakatima, mudrog prodavca koji prodaje u dvije minuta reklame jogurt ili mlijeko, ništa više to nije bilo bitno. Tada... Ništa u šta joj u tri godine studija tako jeste. Kod nje je biološki sat igrao pod nekim okriljima, tako i tako, sad ide to, pa to, pa to.

Živjela je pod biološkim satom i bila je jedna od sretnih što je tako.

A i što je obećavajući pogled ostao iza njene životne priče. Sretna što ga je imala, i sretna što je iza njene priče. Jer da nije završila priču s njim, ne bi započela ni novu. Ni dobila jedne oči koje obaraju sve poglede sa početka ove priče i sve kratkotrajne zabave. Ova zabava je životna i vječna, traje zauvijek, nijedna druga riba je ne može pobiti. Ova zabava.

Ova, majčinska zabava.

Molbe, prilike ili ne, svjetla koja gledaju sa dvadest osmihi spratova na San Francisco, prosula je svoj portfolio dobrog studenta kako negdje čući i traži svoju zvijezdu vodilju. Prosula je u Kaliforniji, kao đaci kad prospu knjige kad završe svoju školu i sjela na broj dva stepenicu...

...Na drugoj je ukusniji sendvič od tune.

Pomiješana sa tim ljudima na Pirenu San Franciska, samo obična turistkinja, završeni student, izbjeglica iz rata, prevarena žena, dobra riba koja nikad više nije koristila svoje adute zavodjenja, već je postala mama. Nekako je u mislima već bila tamo.

Nema baš mnogo momenata sretnih u životu, ali svakako jedan od najljepših je ovaj.

putujući'.... zemljom u kojoj je mnogo toga lagom/taman, sjela je na stepenicu broj jedan i osjetila blaženo stanje. Blaženo stanje je kao roler koster na Bogom datu vožnju.

Uživajući u usponima i padovima svojih hormona, otišla je u Pildamms park u Malmö i čitala natpise ptica. Šetajući okolo, uživala je u hladnoći i u svom kaputiću crnom kojeg

nije više mogla zakopčati u novembru mjesecu. Bila je u grilon čarapama i sa fensi antilop čizmama, u vunenoj suknji do koljena i na jedvite jade kupljenoj majici koja joj se svidila iz loše trudničke ponude. Mrzila je pruge, ako nisu one mornarske, nešto baš nije voljela pruge one starinske, nekako su joj bile starinske, nije voljela ni sivu boju, a sve je to bilo odličje tog odjevnog predmeta. Čitala je natpise ptica i sjetno malo, mislila na Kanadu u kojoj je živjela sedam godina.

Sivilo na toj majici u kombinaciji s prugama. Morala je da se zadovolji bar sa rasporedom i bojama tih pruga na toj sivoj podlozi. Morala je da se zadovolji inače ne bi ni imala šta da obuče. Morala je da se zadovolji bar pamukom i izborom kroja. Majica iako siva i na pruge, sa tim malim finesama i sa polukružnim završetkom, a ne ravnim krojem koje većina majica ima, joj je ipak lijepo pristajala. Bar tu u Pildamms parku. Da je morala na neku poslovnu večeru, zna da bi se dobro namučila šta da obuče.

Čudna su osjećanja ljudska. Bude se kao pojam ili pomisao i bude se sa pogledom. Bar kod nje. Tada još više voli. Ostavila je zadnju cigaretu, povukavši zadnji dim na autoputu negdje u Njemačkoj kad je saznala da je trudna i kad se vraćala iz Bosne za Švedsku. Ni kap alkohola u sebe nije unijela. Jela je tri mjeseca prva ko mahnita narandže radi fosfora i odmah se upisala na sve moguće vježbe yoge i vodene gimnastike. Postala je ljepša no ikad. Nije mogla pronaći ništa lijepo da obuče, pa su joj donosili iz Kanade. Dobro joj je išlo na poslovnom planu. I niko nikad nije mogao pomutiti tu sreću. Čudna su osjećanja ljudska. Zna kako se sekirala da sve bude u redu.

Zna i kako se jedan tata sekirao kada su u Malmu posjetili obavezan kurs o porođaju. U pola objašnjavanja, šta i kako ih čeka, koje pomoći imaju protiv bolova i ostalo, javio se lik mrtav ozbiljan s pitanjem, kako preživjeti tinejderske dane. Malo je reći da je napetu i odveć ozbiljnu atmosferu u ionako ozbiljnoj Švedskoj učinio smiješnom i opuštenom. Vjerovatno se sada svi sjećaju, s svojom tinejderskom djecom tih riječi, sigurno ne u nekom negativnom kontekstu.

Zna kako su ta osjećanja dublja i jača samo sa rođenjem i porođajom. Vožnja roler kosterom, na žalost, više nikad nije ni ponovljena. Prokockala je sve svoje šanse na vožnje.

putujuć'.... prestala je tražiti šanse, šanse su počele tražiti nju.

/ 4 / Tanka je linija što spaja i razdvaja

6/april 1992, paljba po narodu u Sarajevu

pred 22/4 1992, Banja Luka

Iako je bilo nesigurno za izlaske u Parkić, jer je već uveliko bilo vojske po gradu i blokada izašla je na dejt. Normalni, bezazleni dejt kakav valjda i dolikuje u toj nedoličnoj mladosti. Izašla je pod podivljanim demonima na Balkanu. Obadvoje su živjeli na Mejdanu kod Naprijedovog. Došao je po nju. Rekla je roditeljima da će u Dolčineu, slastičarnu koja je na strani Vrbasa na kojoj su oni živjeli. Sigurno i on. Inače možda ne bi ni izašli, jer je vojska već kontrolirala sva punktna mjesta u gradu i policijski sat je bio od 9. Otišli su u grad, u Parkić, prošetali dva tri đira kako se to već i paradiralo po Parkiću, karakterističnoj po mladosti. Starost je ostajala iza ili ispred u Gospodskoj.

Ali Parkić je bila mladost.

Tolika Banjalučka mladost na jednom mjestu. Karakteristika, pa i podjele po zonama, šminkerski, pankersko alternativni, štrebačko, inteligentni, gimnazijski, oni stariji koji su izlazili poslije deset, new age darkerski, ta mladost koja je funkcionisala na jednom tako malom prostoru kao što je Parkić, kao što je Banja Luka, mladost koja je iole bila normalna na podjele koje su počinjale da tište i vrište, naravno bilo je i šljama, na žalost i više od...

Ali dotični opijeni mržnjom su bili bog i batina, koji zajedno sa zapadnim šljamom doslovno poharaše sve...

Počela je pisati svoju priču. Povezala je sa tankom linijom što spaja i razdvaja, jer pod stihijom metaka pod kojom se kasnije našla to je upravo to tanka linija što spaja i razdvaja :: ko u pjesmi. Samo ovo nije bila pjesma, ovo je bila ružna i tužna stvarnost života njenog pod kojom još uvijek korača sa očima na leđima.

Vraćali su se iz Parkića. Zaboravili na vrijeme. Policijski sat je bio od 9. Zakasnili su. Mladost kad su gledali jedno u drugo, sjedeći na čeki, ne kontajući šta se dešava, a sve već znajući po mirisu baruta u zraku.

Vraćali su se iz Parkića. I morali preći gradski most nazad kućama.

Zaustavili su ih naoružani vojnici. Pitali gdje su bili i zezali ih. Rekli su im da ona ostane na strani na kojoj je bila, a da on pređe na drugu stranu ulice/mosta. Ništa im naravno nije bilo jasno. Gdje će on. Što ona ostaje. Onda su rekli da idu polako i nešto u vidu da pozdrave familiju kad stignu. Opet zezancija, ili prijetnja, ili bog i batina. S puškama iza sebe nisu znali ni hoće li ga preći. Šta je moglo stati u dva minuta ili koliko već metara tog gradskog mosta. Šta je moglo stati u misli u toj minuti ili dvije. Možda pomisao da ga neće preći? Da će biti nesretna 'heroína' kao one u Sarajevu koje je prije par dana gledala na tv kada su ih s okolnih brda gađali s snajperima, i smatrala da je to daleko, da je to ipak Sarajevo.

srce mi je u petama

Možda pomisao kako ima Boga. Ili pomisao da ga nema. Možda pomisao da će stići do pola mosta samo. Možda pomisao da će preći četvrtinu, ili pak osminu mosta, jer puške su iza, dvije, tri, možda čuče jarani tu u blizini, u šiblju kraj Kastela sa još metaka.

Oružje je iza nje, na jednoj strani mosta, oružje je iza njenog dejta, na drugoj strani ulice/mosta; na kojem su mu rekli da pređe, eto imajući moć u tim rukama zlobnim u kojim su nosili oružje.

Oružje u zlobnim rukama ih čeka možda i kad pređu most.

Oružje u zlobnim rukama ih čeka možda i ako pređu most.

Idu u istom pravcu, diskonektovani, a konektovani. Ne znajući dokle će stići, i hoće li stići. Ne znajući, ako možda jedno od njih napravi "pogrešan" korak ili potez, da li će metak stići nju ili njega s te druge strane, ili oboje.

Koji šou, koji cirkus, dva minuta hodanja po žici i tankoj liniji što spaja i razdvaja.

Da li je bio presudni dogovor između njih da prelaze istom brzinom, ne okrećući se iza, ne gledajući jedno ka drugom, ne zastajkujući... ne pokušavajući skočiti u Vrbas kao spasu.

iza mene je ostala modna pista

Iza nje je ostala modna pista kao kad nesigurni maneken tek izađe pod reflektore svjetla i pređe prvi đir dok fotoaparati odjekuju. Iza nje je ostao ulazak u život. Iza nje je ostala

njena mladost. Iza nje je ostalo još neostvarenih dejtova s njenim dejtom, možda. Iza nje je ostala modna pista pod reflektorima pušaka, čekajući hoće li koji biti ispaljen. Čekajući hoće li je dokrajčiti odmah, na osmini, četvrtini mosta, polovini ili na samom kraju kad misli da je uspjela. Iza nje je ostala modna pista pod reflektorima pušaka, kada ne zna da li će je osakatiti,

raniti,

dokrajčiti odmah ili kasnije ili je pusiti da

se godinama bori sa modnim pistama,

mostovima,

koracima iza sebe, radu ubrzanog

srca kad joj se neko približava iza leđa, mrzi ta leđa,

i svoja, i tuđa, napuštena, a nikad ostavljena. Ali i sama. Opustošena i ostavljena u 17-oj godini. Korača često s očima na leđima, a ne bi trebalo da joj smeta, priča je završena, meci su ispaljeni, mostovi su napravljeni, svi su ozdravili, nema više podijela na dijasporu i borce, naše, njihove, svoje, moje, koja šatra opet. Ili joj se bar čini tako. Nema više mržnje. Nema više dokazivanja. Nema više ni nje tamo.

Kad ode misli da dobije krila.

Kad se vrati vidi da su joj krila slomljena.

Onda opet ih krpi pjesmom "Da sam ptica i da imam krila..." koja liječi slomljena krila bar tri minute ili koliko već traje, do sljedeće pjesme, sljedeće note.

Prešla je most i prošla kroz tunel kroz pripadnosti u nepripadnosti, kroz nepripadnosti u pripadnosti, kao turista u domaćem ili domaća u stranom, kao ovo ili ono, obilježena ili ne, strana ili domaća, broj #174 ili broj #173, tužna ili sretna, depresivna ili sjetna, manodepresivna ili preeuforično sretna, introvertna ili ekstrovertna.

Lakše je putovati i upoznavati nove kulture u miru, otići pa se vratiti, o svom ćeifu i trošku. Kao nekad prije rata. Mrzi rat koji joj se desio, ali mu je i zahvalna na novim ljudima koje je upoznala. Jer ljubav je ipak jedina mašina opstanka.

/ 5 / Pahuljica srca tvoga

Ina koja radi drugu smjenu kupila si je novi automobil. Počela je da leti s njim direktno u dan. Kako je radila drugu smjenu, praktički je dan bio pojam, sada s autom bio joj je brži i dostupniji.

S svojim autom je i čistila sve i dizala prašinu. Uredno ga je glancala, mazala i snabdijevala benzinom. Ponekad bi s njim otišla i na jug, pjevajući, put, put, put za jug, i običnu ljubavnu pjesmu, samo s kćerkom kao dj-em i saputnikom. Spavale bi u Njemačkoj, ponekad navratile do drugarice i nastavile bi dalje put Hrvatske, a onda Bosne ponosne. Ali nije za tim putovanjima marila. Nije ih više osjećala kao noćnu moru, razonodu ili potrebštinu, jednostavno kao dezert životu.

Jedino joj je bilo bitno da se slažu na odmorima. Ima jaguara, novu uglancanu metlu, s kojom je let iznad kukavičjeg gnijezda podnošljiviji. Let iznad kukavičjeg gnijezda da se ne zastaje, da se ne pripada, da se putuje, da se živi kao turista u svom ili domaća u stranom nije bitno. Ina je nekad prava vještica s mjenjačem u ruci. Toliko ga je čekala, da si taj luksuz pomalo i dopušta.

Tim, dugogodišnji Inin prijatelj je odlučio da joj se osveti za neke stvari iz prošlosti.

Osvetiće joj se tako pakleno, da joj neće dati mira, ni trena očaja, osame ili tuge. Tim je krenuo u akciju. Kod Ine na kafu.

Na drugi kontinent. Zagrlila ga je i otpjevala mu na uho pjesmu, koja ih je spajala, tamo na aerodromu, dok ga je čekala.

Napijena i opijena kofeinom, još je jednom uronila u taj namješteni i osmijehom iskrivljeni trenutak u vječnosti, taj klik u odblesku ovozemaljskog blještavila tj. ništavila, u odblesku kapitalističkog poslušnog "vidi me", niko kao ja se tako umorno ne smije za sliku prolaznosti, uzela je sat i razbila ga u hiljade komada... jednom i zauvijek.

Razbila i više nije čekala da bude prilagodljiva. Razbila i više nije čekala da bude ko drugi. Neka drugi budu kao ona. Ako hoće. Ako mogu. Ako osjećaju. Ako valjaju. Ako su duhoviti. Ako su kreativni. Ako su vrijedni. Ako su pošteni. Ako imaju obraza. Ako su rastezljivi. Kao ona. Jednostavno ga je razbila, u prisustvu Tima, ne trepnuvši. Ne kajući se. Razbiti, a da ni ne osjetiš razbijanje, niti krhotine na sebi razbijenog stakla i kazaljki koje se cerekaju, to je bio njen poduhvat.

Razbijeni sat sa hiljadama komadića ostao je ležati, nepomično, neposlušno, začaureno, ni vjetar nije mogao odnijeti te komadiće razbijenog stakla, prosutih kazaljki, neposlušnih brojeva. Zapuhao je jak vjetar i Ina se uplašila, ne jačine vjetra koji je nosio sve sa sobom i pred sobom, već tih kazaljki i tih neposlušnih brojki. Ina se uplašila brojki koje se ne pomjeraju ni pod tom olujnom jačinom, lavinom i snagom. Pomozi mi Bože, ne od oluje i vjetra; nego da ne osjetim u sebi oluju, bol i vjetar, molila se.

Ali se ipak plašila Ina te neposlušnosti pred silinom vjetra, tih brojki koje joj se nemarno cerekaju, okrenute trice koja više nije trica nego slovo, sumorne jedinice koja nosi početak početka, otmjene nule, neušminkane, vjetrom nepogođene i strujama

neprikladne izdajnice. Uplašila se te nule, uvijek iste, a uvijek tako posebne. Uplašila se te nule koja sa sumornom jedinicom koja ima transformaciju i ušminkanu dvoličnost pravi jedinku.

Ostala je Ina, ipak oborena vjetrom, da leži i gleda u te brojke koje se ne pomjeraju, cifre razbijenog sata, sa pitanjem uvijek istim, je li početak kraja, ili kraj početka.

/ 6 / Ptice umiru pjevajući

Razbijeni sat koji pokazuje isto vrijeme i razbijen sa razbacanim kazaljka i prosutim ciframa, sa istim početkom i istim krajem; vrijeme prolaznosti, ni početka ni kraja. Samo vrijeme uvijek suludi neprijatelj kapitalističkog društva, gdje Ina radi prvu, a Viktorija drugu smjenu. To vrijeme koje ne poznaje predah, odmor ili susret prijateljica, to vrijeme precjenjeno, profinjeno, uglađeno i utegnuto, kao na slici. Vrijeme koje se cereka, vrijeme koje prkosi, vrijeme koje žuri, a ustvari stoji, nigdje se ne kreće. To vrijeme oprtči svoj 24 satni let i ponavlja se.

Za sedam dana će opet petak mislila je Ina koja radi u birou za zapošljavanje i ima slobodne vikende.

Nema veze jedan je prošao, doći će drugi petak, mislila je Viktorija koja radi drugu smjenu u duševnoj bolnici. Njena šema pokazuje za tri sedmice slobodan vikend. Šta li ljudi rade vikendom, pitala se Viki koja je rastezljiva i prilagodljiva danima i noćima, ljetima, kišama, otporna je na zarazne i druge duševne priče, sotone i vragove, prevarene žene, destruktivne muškarce, tinejdžere koji su pali u loše društvo. Otporna je na duševne bolesnike svih uzrasta i nacija, bez obzira na vjerske pripadnosti.

Viki je otporna, maltene vodootporna, njihove suze neće izazvati kod nje bujicu osjećaja, empatiju ili iskrasti iskrivljeni osmijeh da se nacereka šefu. Ona je vodootporna.

Radeći druge smjene i slušajući duševne bolesnike i njihove ispade, uplakane oči, popljuvane ulice, srušene kuće, prijetnje, izgubljene živote. Slušajući duševne bolesnike koji su ponekad i nepravedno potpali pod tu kategoriju sa istim tim ubicama, palikućama, tim istim što su pljuvali, prijetili i ubijali. Sada su pod istim krovom i delat i žrtva.

Prošao je jedan vikend. Ina ga je provela sa novim prijateljem, neopterećenim ovozemaljskim problemima, Lesijem.

Došao je i prošao treći vikend gdje je Viktorija bila slobodna. Sa uglancanom kućom na

nekoliko spratova, gdje su se na prozorima ugledali ko ima ljepši, veći, skuplji opremljen dizajnerskim otmjenostima prozor, sjela je konačno poslije dva dana rintanja po kući. Muža nije vidjela. Dva dana im se ne poklapaju smjene.

Otmjena Viktorija sa dizajnerskim tricama nema pojma da njen muž Bell ne želi da im se poklope slobodni dani, jer je posao ušao u njegov bit života. Vikendom ga je ionako čekala, nakostriješena i umorom pokošena ona i dvoje djece.

Svaki bijeg je bolji od dolaska ka njoj mislio je Bell. Pa i upuštanje u izlet sa strane, a bijeg ka prekovremenom radu na koji je u zadnje vrijeme navikao Viki, priprostu i dizajnerskim tricama opčinjenu, koja je u svojoj glavi već smišljala ime za novi brod koji će kupiti od prekovremenog rada njenog čuvara anđela ne misleći da je Bell kod druge, a ne na poslu.

Otmjena Viktorija je njegovo i svoje poklapanje vikenda slavila malim zakuskama, novim dječijim progovorenim riječima, novim naraslim i ispadnutim zubićima, novim lusterima i jastucima.

Slavili su, i sa nakostriješene prošlošću opterećene Viktorije, konačno se led istopio.

Viki je poticala iz siromašne familije. U njenom domu se nije slušala pjesma, jela meza od tri vrste suhog mesa, sudžuka, ajvara, punjenih paprika s kupusom. U njenom domu nije bilo večera pečenog mesa i krompira, bureka i zeljanica, uz komšijsku pjesmu i sjela do zore. Siromaštvo njenog doma se nije ogledalo u tome da nije imala tri obroka na stolu već je siromaštvo njenog duha bilo zbog toga što nije osjetila pjesmu, druženje i sevdah. Punilo je njen svijet niže vrijednosti siromašnim i zato gramzivim za materijalnim.

U njenom svijetu se ogledalo bogatstva nije ogledalo toliko u tome da ima tri obroka na stolu dnevno, koliko da ima najnovije izdanje jastuka posljednje kolekcije mlade dizajnerice koja je izlagala i prodavala u obližnjoj robnoj kući. Opterećena siromaštvom, ponajviše siromaštvom niže vrijednosti Viktorija je napunila svoje sofe jastucima posljednje kolekcije mlade djevojke koju je vidjela u zadnjem broju novog časopisa, "Unikati".

Nova kolekcija jastuka je izgledala savršeno na uglancanom papiru, poredani na svijetlo sivoj sofi, na koricama i nešto tvrđem papiru nego što je unutrašnjost magazina. Sam magazin je objavio i intervju s mladom umjetnicom koja je svoju novu kolekciju jastuka "tra la la" objavila u pomalo neobičnom ruhu u odnosu na prijašnje kolekcije: sam, bam and dam.

Mlada umjetnica je u svoju zvučnu kolekciju **tra la la** utkala ljubav i banalnost riječi sa aktom glazbenim i povukla je notu glazbenog i pisanog, isprepletenog u jedno koje je postalo pisano i kao tako vizuelni možda i jedino priznati tip današnje komunikacije

među mladima i među onima koji se mladima osjećaju, i među starima željnih mladosti, i među sredovječnim koji nisu ni vamo ni tamo.

Sredovječna 35godišnja Viki je ponekad imala ukusa i u odabiru ljubavnika. Biral ih je kao i svoje trice, po trenutnim impulsima i kikovima, da se ne zapadne u monotonu zajednicu samoće u braku, u kom tako sve tobož savršeno funkcionira i u mislima sortirala kao što drugi sortiraju garderobu u svom ormaru. U prvu kategoriju je spadala skupina prohujalo s vihorom. U drugu možda će zatrebati. U treću redovna upotreba. I četvrta za svečane prilike. Biral ih je sa uglancanim mišićima, pravilno raspoređenim oblinama. Takvi su obećavali i ispunjavali provod u šesnest i trenutni adrenalinski kik; u kom je ona bila ravnopravni suigrač te akcije i reakcije.

Prepustila se Viki među jastuke tog vikenda kada se i sa mužem vikend poklopio.

Čekali su goste. Bellovu šeficu i njezinog muža da dođu na večeru. Bell nije imao pojma da će navečer mu u goste doći ustvari njegova dugogodišnja ljubavnica, koju je pozvala njegova žena Viki.

Viki je rekla da čekaju nekoga, koga Bell dobro poznaje. Poslije spremljene večere, boce vina i rasprostranjenog stola sjeli su njih dvoje za stol. Viki je za tu priliku obukla novu pripitu crnu haljinu, s jednim otvorenim ramenom, a s blagim širokim naborom i volanom preko drugog ramena, gdje se najnovija tetovaža zmije rađene u žarkim bojama i punjene afričkim geometrijskim figurama spuštala prema laktu i dopola otkrivala umijeće umjetnika. Haljina je usko pamučna i dosegala je do ispod koljenja i s izrezom dijagonalnim tetovaži. Na nogama je imala šarene klompe.

Prvo što mu je šapnula na uvo, mazno se privijajući oko njega i strasno ga poljubivši zadnji put je: "Želim razvod."

Ubacila je svoj dugo cijenjeni i čuvani prsten u njegovu čašu bijelog vina. Zaprepašteni pogled njenog supruga ostao je sa banalno mangupskim osmjehom da visi u zraku jer nije mogao izustiti ni riječi kad je na vratima ugledao šeficu/ljubavnicu i muža joj.

"E drago mi je da se vidimo i napokon upoznamo", rekla je Viktorija pružajući ruku Jasmini, Bellovoj šefici i njezinom mužu Tomu.

"I meni je drago", nasmiješila se Jasmina, novonastaloj situaciji.

"Lijepo ste opremili stol", ogledao se Tom oko sebe, gledajući na koju stolicu već da spusti lijenu guzicu i prekine ovaj vid kurtoazijske, pomalo smiješne situacije pod kojom su se pronašli. Na samom početku mu je zanovijetanje, da krene s njom na večeru bilo naporno. Želio je da obuče svoj šorc, otkopča dugme koje ga je stezalo oko pasa, a bio je pomalo polijen da si kupi novi; uzme daljinski u ruke i prevrće po kanalima, gledajući sve i ništa u isti mah.

"Samo ovaj put", zamolila ga je.

"U redu, za ono što je ostalo od ljubavi", sarkastično se nasmijao i pristao.

"Oprosti što ću ti saopćiti za večerom, ali nemam drugog izbora", rekla je Jasmina u trenutku kada Bell nije mogao da skloni prsten iz čaše vina. Vidio je sada i njen smeten i izbezumljen pogled kad je ugledala prsten u čaši i pružila mu je kuvertu adresiranu na njegovo ime.

Pitao se zna li Viktorija za njih i zbog toga je li prsten u čaši, ali povratka nije bilo.

Otvorio je i iznaničio sadržajem. Nije više imao vremena opterećivati se prstenom u čaši bijelog vina. U pismu se nalazila karta u jednom pravcu za jednu osobu za Tokio i ključevi. Dva ključa, od auta i apartmana. U pismu je stajalo: **"Žao nam je zbog premještaja, ali otvaramo novo predstavništvo baš tamo i smatramo da možeš da ga učiniš na zavidnom i dobrom nivou. Moraš odgovoriti u pet dana, ali mjere ako odbiješ ovako nešto važno za našu firmu će naravno uslijediti otkazom."**

Pogledao je prsten u vinu, pa u slike svoje djece i odjednom mu se zamaglilo pred očima. Rekao je da će odgovoriti sutra. Pojeli su večeru i ispili vino, mirno ćaskajući. Sutra je došlo, brzo. Vrtio se u svom duplom krevetu ostavši sam, jer je Viki zaspala pripita u dnevnoj sobi. Možda bi je i uspio predomiliti da ipak nije bila toliko pripita, ali i odlučna da se rastave.

Mirno je spakovao sutradan kofere i rekao da ipak ide i da bi otišao i da se ne razvode. Pokušao je da je povrijedi, jer je najmanje želio sada razvod i komplikacije dok su djeca još mala. Ali povratka nazad nije bilo.

Otišao je na aerodrom, prethodno se opraštajući s djecom, rekavši im kako ide na posao i kako će se uskoro vidjeti. Možda čak i za Božić. Nazvao je Jasminu i uzeo od nje kartu. Zahvalio joj se na ukazanoj prilici ka poslu, ali i s vidnim zaprepaštenjem posljednji put vodio s njom ljubav.

Otišao je na aerodrom. Bilo je još vremena. Čekirao je, kupio novine i kapučino. Pokušao je dokučiti slova pred očima i pretvoriti ih u riječi, ali mu nije uspijevalo. Pregledao je samo slike i rubrike novina, a onda osjetio blagi dodir po lijevom ramenu.

"Štataa, šta ti radiš ovdje?"

"Jesi li mislio da ćeš na put sam?", upitala ga je ona.

/ 7 / The dove is never free

Ina je otišla na posao. Njen novi Chanel nr. 5 zamirisao je liftom. Lesi je ostao mirno mašući repom i sa nježnim pogledom u očima. Bilo je nešto u tim njegovim očima jutros, što joj je donijelo nemir. Nije tačno mogla znati šta, ali neki posebni žmarci su joj prošli tijelom kad ga je napuštala. Malo Chanel-a br. 5 svakako je doprinijelo raspoloženju tog majskog jutra i ne tako rano. 9:30. radnici i srednjoškolci, domaćice i prvi šetači su već nekoliko sati u pokretu; ali ona je imala privilegiju, neki bi rekli, da ustane u sedam i izležava se do 8.

Upravo je to izležavanje bio najproduktivniji dio dana, tada bi mislila, zatvorenih očiju stvarala bi, po papiru nevidljivom tintom razbacivala boje, stvarala oblike i likove. To izležavanje, kada bi zatvorenih očiju meditirala i pustila se novom danu, tragajući za spokojom, jer spokoj noći nije imala. Noći su bili uglavnom nakvašenih jastuka, scena i snova iz najgorih filmova, noćnih mora, razgovora i prekinutih akcija. Iz snova se budila iscrpljena, ni tamo nije već odavno imala mira. Ponekad se plašila da zaspi. Ponekad kada se probudi uplakanih očiju, pitala se zbog čega nije postupila tako ili onako u snu, je li pogriješila; i u snu je uvijek nešto kontala da griješi. Ni tamo nije bila pošteđena. Šta je to, kakav je to život vodila, ta snovi su odraz života. Već dugo, nije imala niti snova, niti života. Život zvani druga je konačno završen mislila je, zbog čega onda je sve stalo. Ništa se ne pomjera.

Njeno povjerenje u Policiju i Boga se nije još vratilo, dvije "ustanove" u koje je imala povjerenja i kada je učinila da prijavi pokušaj zlostavljanja. Kako to već biva sa svojim krnjavim mozgom, nije mogla znati da bez dokaza ima šanse apsolutno nikakve da se išta otpetlja. Nije znala sa svojim tadašnjim mozgićem priproste i nasamarene žene koja je vjerovala da pravde ima i sa istinom, da će stvari samo dalje se iskomplikovati. Nije znala kako je živjela u zabludi da je Bog jedini svjedok svega. Da je znala tada, poslala bi i Boga u materinu i na dopunski i popravni rad pa nek se obraćunava s Policijom umjesto nje.

Nije znala tada kako si u stvari s Bogom sam. Najteže je ostati nasamo s Bogom, nevidljivom velesilom, upaljenom kamerom uprtom u tebe, u uvjerenju kako prati svaki tvoj korak i postupak, kako nisi sam i da je on ili ona svjedok svega. Najgore je ostati tako naivno i priprosto sam s Bogom, jer tek tada nastaje istinska samoća...

Istinsko lutanje...

S torbama, od grada do grada, od kontinenta do kontinenta. Od nemira do mira.

I kad dalje lutala ne bi, ne bi više tražila gradove u sebi, već sebe u gradovima.

Ali i dalje luta.

Povjerenje ne smije gubiti pa makar i ustanove bile komercijalizirane, propagirale mir i sigurnost, a mnogi ili mnoge napaćene još drhte ko prut. Jer ako izgubi povjerenje, tada gubi i nadu. Njena nada nije kazna, njena nada je njen smiraj. Vjeruje, dakle postoji. Vjeruje, počinje da vjeruje u njegovu istinu. Lakše je. Nada se, dakle živi. Ako prestane vjerovati u bolje sutra, mora početi vjerovati u bolje prekosutra. Voljela bi da bude slobodna, nije zgriješila, a non stop joj je spušten pogled. Nije zgriješila, a non stop se kida. Nije zgriješila, samo je nasamarena.

Kao i mnoge do sada, Ina je nasamarena, postala je statistički broj, žrtva, još jedna...

I kako to da je kapitulacija njene sopstvene ličnosti ipak bila jača od nje. Postavši statistički broj, prijavivši ali bez neke daljne pomoći počela je praviti kao i većina lažnih moralista koje je krišom preklinjala. Prevarila je, a bila je prevarena.

Prevarila je sebe.

Kapitulirajući svoju sopstvenu ličnost predala se demonima požude glasnijim od nje same individue. Podigla je bijelu zastavu i sa parom mužjakom koji ima sposobnost dizanja i spuštanja, a daleko je od samog prevoznog sredstva do destinacije njenog srca, ušla je u klub prevarenih.

/ 8 / Kako izgleda prelaz u drugi svijet

Viki koja je u braku deset godina i manipuliše u svojoj zajednici redovnim izletima sa strane, smatrala je kako je Ina baš to potrebno. Ina je napravila večeru, stavila svijeće na sto, spremila stvari i za doručka, a znatiželjna Viki je bila više nego dosadna s pitanjima jeli joj čipkane gaćice Viktorije Secret dobro stoje. Kao da je ona vlasnica slavnog imena dizajnerske firme. Kad Viki nije stalo da vidi šta je spremila za večeru svom dejtju, prevoznom sredstvu koje ima tu moć dizanja i spuštanja, a daleko je do neke destinacije; a više da li je Ina seksi po njenim kriterijima zabavljanja jebi pa odjebi, tada opet Ina uviđa svoju samoću pod lažnom kapom nebeskom u koju je vjerovala.

Viki je bila priprosta, neki bi rekli; mudra, neki bi joj dizali kapu. Viki je bila žena bez problema opterećenih savješću. Ona nije poznavala sivu, kod nje je sve bilo crno-bijelo. Svoj ego podizala je kupljenim tricama i izletima.

Ina ne samo da je bila žena broj dva, već toliko utučena da je s ponosom nosila broj dva kao broj jedan. Sve dok je nisu počele peći suze i ujedati za oči. Sve dok nije izgubila svo dostojanstvo.

Sve dok tišina samoće i potištenosti, nije postala glasnija od polupanih tanjira, razbijenih i popijenih boca vina, pocijepanih slika i kalendara, izbrisanih godina u samoći, plaćenih računa i podijeljene imovine.

Sve dok joj savjeti svake vrste toliko nisu pošli icipi na živce, da ih je sada nerado ili vrlo bojažljivo davala drugima. Sama svoj majstor, prijatelj ili neprijatelj može samo dati savjet drugome. Ne pitam te, ne pitaj me.

Folira da joj nije stalo, jer tako je ne može zaskočiti tuga ili greška. Ona više nema vremena za greške! Ne pitam te, ne pitaj me. Pitat će je možda kad sve prođe, biće znatiželjan možda sudija. Onaj gore. Imaće šta da priča svijetla obraza ili tamna obraza. Opet će ona pričati, ne on, ili ona, ili oni, ili kolektiv, ili nekolektiv. Ako bude odgovarala, odgovaraće ona. Možda će joj Sveti Petar, kao u vicu da li si ikad prevarila muža, reći gusko, što nisi.

Zašto misli Ina, ako vjeruje u onaj svijet, jer više ni ne zna da li u ovaj da vjeruje, tako da joj se često onaj nevidljivi i budući, ako ga ima, čini ubjedljivijim i boljim, nego ovaj domaći i izdajnički, gdje nikad ili često nešto ne funkcionise kako treba-zašto Ina će morati pričati i odgovarati. To je baš ono što najmanje voli, pričati, i na kom jeziku, često se pita. Hoće li se moći sporazumjeti, ona i Gospon? Hoće li joj ostaviti šansu da dođe do riječi.

Da li odgovorima na pitanja odlučujemo za dalju sudbinu pakla ili raja? Šta ako bude na nekom jeziku na kom se dobro ne snalazi? Da li Sudija imam detektor laži, pita se ona ponekad? Može li uključiti live na facebook-u ako je neko poželi, ako se nekog poželi, a nije blizu. Hoće li biti dobra konekcija, ili će prekidati? Hoće li imati mogućnost izbora?

Sve po zaslugi, često je slušala, čitala.

A i ta zasluga je čudna rabota. Šta je za druge ukaljano, za jedne je čisto, šta je čisto za jedne za druge je ukaljano, ljudima nikad ugoditi, prgavi i prefrgani, igrači uglavnom. Nije voljela savjete nikakve vrste, pogotovo ne savjete duše. Jer to je jedino ostalo nepovratno i savjetima nedostupno, nerazumno; sve ostalo je lako zamjenjiva roba sa rokom trajanja, pa čak i noge pune ljubavi koje znaju gdje idu.

Je li tako izgleda prelaz u neki novi svijet, pričajući, sjedeći na stolici i davajući intervju. Zašto si uradila to i to, ili zašto nisi uradila to i to, ili zašto nisi, a mogla si, ili zašto nisi se potrudila ili zašto ovako ili onako. Prolazeći kroz razna vrata, na kojima treba pasoš ili viza za sljedeća? Možda joj se vrata gore pootvaraju, jer mnoga su ostala zauvijek zatvorena ovdje. Jer mnoga su ostala napola otvorena, na kojima je tako dugo stajala da je poželjela da su zauvijek bila zatvorena. Jer nije znala šta je pisac htio da kaže, izvoli ući, ili izvoli iziđi ili stoj i čekaj možda i udeš. Najgore joj je to stajanje kroz

poluotvorena vrata u ovom životu. Zna da je tamo čeka, ali ne može, vrti se i stoji, ni lijevo ni desno, čekajući da graničar digne rampu i pusti je. Stoji na poluvratnicama, ni tamo unutra, a ni vani.

A biće sretna i ako se pootvaraju??!! Gore. Kažu da samo PET posto čovječanstva današnjeg kad umre je gdje treba. U raju. Ostali su u čistilištu ili paklu. Koja samoća će onda biti s tih pet posto. Ako i ona ode gdje treba. Ali ima valjda još vremena da se raj popuni.

/ 9 / It takes time to catch the fish

Čak i njene ili bilo čije noge prelazeći s ljubavlju gažene ceste kratkotrajnog su roka. Tada njene suze izazvane i natrpane riječima i pismima počinju i postaju djetinjaste. Njene noge kratkotrajnog roka i suze postavši djetinjaste koje su željele zaštitu, a znajući i sama da traži nemoguće osnove su vodootporni mehanizam protiv pisama svake vrste.

Te njene suze.

Grozne, samožive, neizlječive koje već godinama pljušte. Njene oči su već godinama oblačne, ne zatvaraju se. Već godinama potapaju. Njene suze su nečujne, uvijek kao grom iz vedra neba. Poneki oblaci su sivi, znaš da će početi kiša, naslutiš po boji; ali njene oči i njena bol je samo takva, odjednom i nezaustiva i česta. Naoko sve je u redu, glumi ona već dugo kako je sve u redu; jer ne vrijedi više tražiti pomoć. Uživale su u samoći. Te njene suze. Samoća im je bila najbolji prijatelj, najbolje su se družile tada. Te suze nezaustive.

bitchesss!!!!

Nema pomoći. Nema tog dugotrajnog sunca koje bi grijalo njenu bol, nema tog dugotrajnog sunca koje bi joj pomoglo vratiti osmijeh na pohabano i plačem izborano lice. Nema tog sunca koje bi ostalo dovoljno dugo kraj nje. Sve je sivo. Čitav svijet je siv, ponekad misli. Čitav bezobzirni samoživi svijet.

Te suze nezaustive.

Neizlječive.

Izlječive.

Pa opet neizlječive.

Pa izlječive.

Neizlječive.

Izlječive.

Neizlječive.

Izlječive.

Neizlječive.

Izlječive.

Neizlječive.

Izlječive.

.....

Na putu ka poslu osjetila je prvo ljetno sunce. Ljetne tirkizne sandale koje je naručila online nisu joj predstavljale još nikakav problem. Kako to i biva u sandalama u visokim petama, poslije par sati noge postaju umorne i natečene. Tada ona ide u obližnji park, izuva se i postaje bosonogo dijete, koje hoda po travi neopterečeno uštogljenim muškim pogledima s kravatama i zatvorenim cipelama. Ima neke nadmoći biti žena. Njen posao je u bussiness distriktu, svi izgledaju isto, samo boja kravate ili dezena je drugačija. Žene su u svojim sakoima, kaki hlačama i raznim varijacijama sandaleta. Ina postavši dijete bosonogo po travi, sjeda na obližnju klupu i ruča. Ima nešto u tom distriktu, u toj uštogljenosti ili organizovanosti, u tim istim uniformisanim, a drukčijim osobama što joj daje posebnu kreativnost na poslu. Poseban kik.

Poseban štimung. Te zaposlene marionete rade svoje poslove. Kad završe, kod kuća obuvaju tirkizne sandale baš kao ona i hodaju bosonozi po travi, skidaju i odbacuju dezene sa kravata i leptir mašni. Ti ljudi su kao ona na poslu. Ona je opuštena i kreativna, njen posao ne trpi kravatu, kaki hlače i sakoe. Njen posao ne trpi jednu iz mase. Ti ljudi su kao ona, a ona?

Kava je ona privatno?

Je li tada ona oblači uniformu?

Njen biro za zapošljavanje je jedan studio, gdje etablitani i novi umjetnici dobiju svoju šansu da pokažu svoje kreacije biznis distriktu. Studio dapače nije ograničen na posjetioce iz biznis distrikta, ali upravo su oni kao i sami umjetnici izvor njenih

primanja kao i primanja dva zaposlena asistenta.

Njena uznemirenost jutros kad je krenula ka poslu, pokazala se pomalo opravdanom, ali i mističnom. Dobila je još jedno u nizu pisama na nepoznatom jeziku.

Prevela ga je.

"Izvini što smetam. Znam da si zauzeta u studiu i želio bih da ti mogu pomoći na neki način. Znam da sam bio ljut i tebe krivio što nećeš sa mnom da se vidiš ali sada ja to respektujem. To je tvoja odluka i ja ne mogu čarobnim štapićem stvoriti ljubav za mene."

Pisma svake vrste su joj postala mrska, ...riječi, laži, obećanja, neobećanja, sporazumi, nesporazumi, iskazivanja ljubavi, molbe za posao, pisane reklame u 21, zalutali manijaci u jedan poslije ponoći kojima NE daje neki poseban kik, pisma su joj postala mrska, dobila ih je dosad na tuce, kao da je pop diva.

Najviše je tu bilo na žalost odbijenica za posao koje je pisala drugima.

Samoodbrambeni mehanizam protiv pisama svake vrste je toliko doprinio njenom strahu da je koračala uvijek s pomišlju da je neko nožem ili sličnim licemjernim zabadalom u leđa prati ili se tihi ubojica na nečujnim točkovima bicikla približava, ili je neko kanap kao laso raznih vrsta i oblika šica da je zarobi s njim. Marame i šalove oko vrata već dugo je smatrala nužnim zlom koje mogu poslužiti kraju i davljenju pa ih nije ni nosila. Čak ni zimi kada vjetar šiba i stvarno je hladno.

Njen strah u kom je odvažno ipak koračala, ali i uvijek s pomišlju da je neko nožem ili sličnim licemjernim zabadalom iza nje. Tihi ubojica nečujnih točkova bicikla, kanapa raznih vrsta i oblika. Depresija društva u kom se nalazila ulazilo joj je pod kožu. Pisma i na poslu. Na birou. Bojala se nekog gladnog, koji ustvari nije nikad dokraja gladan, ali nije ni sit. Bojala se nekog dječijeg plača koji ne može na nogomet zbog preskupe opreme. Bojala se nekog zaljubljenog koji ne može da se sastane s draganom. Bojala se, u isto vrijeme ih cijeneći.

"Omrzlo mi ime moje čuti ga"

Takvi ne ostaju na ručku, takvi ne vole zajednicu, takvi ne vole familijarna pametovanja, takvi su igrači za sebe, takvi ne donose ruže na stol.

Takvi su jednostavni i tako dosadno proračunati, mislila je unaprijed osuđujući i samim tim i zatvarajući svoj svijet i svoja pravila sreće. Zato ga je već vidjela u prolaznosti ko u dugmetovoj pjesmi na zadnjem sjedištu, pomislila na čas na sve romane ovog svijeta u kom je žena bila žena voljena i pažena; pomislila je na sve romanse, ukrstila sve snove sa životom i ispratila ga je na put, ka garaži, vidjela ga namirisano kako pali auto i odlazi i

krenula ka svojim skicama kako skulptura, tako i novog života, nikad mu nedajući šansu.

Bolje je tako. Za sve. Tu samoću i breme nosiće sama. Ne dati, ne osjetiti. Praviti se jakom i maskiranom. Zablandirati smjele osjećaje koji haraju njom kao internet i socijalna media 21. vijeka. Već se predati. Unaprijed. Svemu. Budućnosti njenoj usamljeničkoj. Samo zatvoriti vrata kako od studija.

Tako i od sudbina.

Pocijepati pismo, kupiti bonbone i čokoloadu i krenuti dalje s tim šećernim kratkotrajnim kikom koji je unijela u sebe svjesna njegove prolaznosti.

/ 10 / Petak, dan za metak

Nije mogla da procjeni da je to on, njen bivši s kojim se rastavila i koji joj piše na nekom stranom jeziku. Nije imala vremena ni da pogleda malo bolje na kom su jeziku pisana. Nije bitno prošlo je, mislila je Ina, non stop kurtoazijski odbijajući napasnog 'frajera'.

Bivši s svojom novom ženicom, nije mogao podnijeti da je bivši. Da ga je ostavila. Monotoniju svog braka i ispraznog života nalazio je naslađujući se i kačeći se s tuđim profilima u facebook-u. Pa tako i na njen.

Porukica u njenom inboxu nije nedostajalo i od drugih izviđača. Dasa koji je slijedi na facebooku-u, nabacuje se i prodaje neku zajedničku budućnost u koju želi da je uključi, i uporan je. U budućnost gdje je riječima sve moguće ostvariti i ništa nije prepreka.

Kao i političari koji svake četiri godine isto obećavaju. Zajedničku budućnost, gdje je sve moguće. A rijetko šta od toga izrealizuju, ali narod slijepo vjeruje. Bolje i lažna nada, nego život bez nade, mislila je i kontala da ipak dasi da političku podršku, a možda i šansu.

Ili ne. Biće joj teško ako mu ne da šansu, a još teže možda ako mu da.

Ide na posao i teško joj je. Plače i hoda. Ipak se malo kida od tih pisama, ne može da prestane misliti na njih.

Ne briše ona pisma, pogotova ne koja dobija tako rijetko i ne na stranom jeziku. Ta pisma u kojima nije protkana nikakva ljubav, ili ljubav kao takva možda je isto ljubav.

Danas bi mogla otići na policiju, mogla bi otići na policiju da prijavi, ne njega-već sebe, mogla bi otići za sva prijašnja pisma, koja nije prijavila, a trebala je. Mogla je otići jer umorno cerekanje pod šatrom, muškom šatrom; ubilo joj je sve atome snage i bitisanja. Ubilo joj je sve atome snage, voli; a prezire. Želi da pobjegne od ovog zatvora i sada je sigurna da i hoće. Neće pobjeći, mirno će otići više se ne okrećući.

Mirno će otići, zatvoriće biro za zapošljavanje, prebaciće ga možda u drugi kraj svijeta, ili će otvoriti nešto drugo. Obut će opet tirkizne sandale, prošetati ulicama Toronta, sjesti na klupu u parku, kraj crkve St. James-a, ako sunce bude joj dozvolilo taj luksuz. Prošetat će opet, neopterećena boli koja je ubija iz godine u godinu.

Zatvoriće sve, sve pore i boli svoje, zatvoriće i izbrisati sve negativne i loše misli, zatvoriće sve povrede koje su joj godinama nanošene; obut sandale, sjesti na klupu, izut' će sandale, i opet će se osjećat ko kod kuće, na toj klupi.

Na toj klupi bez krova nad glavom.

A šta je nebo nego krov nad nama.

Vječito nezadovoljna, a toliko zadovoljna što nije ispod stvarnog, već ipak metaforističkog kišobrana kojeg je stvorila u svojoj glavi. Vječito nezadovoljna tako da je ponekad i taj kišobrančić u njezinoj glavi ipak pravi nosioc njene adrese. Može ga ponijeti sa sobom gdje zaželi, puž koji se kreće stižući uvijek na vrijeme, bez obzira koliko sporo se kretao. Ali uvijek s svojom kućom na leđima.

Stiže uvijek na vrijeme. Bar snovi nikad ne zakasne.

/ 11 / Take me home

Njeno samopouzdanje je i dalje ostalo kod te šanse prve koja više nikad nije prešla u drugu. Kod njene šanse kad je mislila da je ljubav vječna, da ne puca. Kod njene šanse da spoji nespojivo, kao istok i zapad ili sjever i jug; kao sebe sa vječnom ljubavlju; a takve nema; takve su najgore; te naivne i iluzione; te ljubavi koje sve razaraju, misleći kako su idealne i nerušive, takve ljubavi pod kojim gubiš tlo pod nogama, radiš sve i odričeš se svega da bi bio zajedno.

Na kraju si sam u toj zajednici jer si prodao sebe i uljuljao se u pomisao o vječnoj ljubavi u tvojoj priči života. Za sada. Na kraju je ipak torba tvoj najveći prijatelj i vječna ljuba

pratilja.

Možeš je bar, čista obraza, mijenjati iz godine u godinu, boju i oblik, veličinu i model, ili možeš zakrpati staru koja je još štošta kadra ponijeti.

Popucaju ventili, a nema nikog opet da to spoji. Te tice jedne ljubavi, opet naivno idealne i vječne. Nema tog ideala, nema više tog šarafa muškog koji paše njenom sustavu poimanja života, stava, navika, uigranosti, poštenja, rada i nerada. Mira i nemira.

Nema tog prevoznog sredsta, muškog ponosa, koji ima moć čestog dizanja i spuštanja, a sam je daleko do neke destinacije, destinacije njenog srca.

Poljuljana i nestabilna, a tako stabilna; bez ikakve nade da će se ikad išta na kugli zemaljskoj promjenit, po prvi put joj je dobro i samoj.

Važnija je možda količina emocija koju nekome uputiš za laku noć, pametnjaković koji ganja šuše nešto starije od kćerke, se pokazao riječitim i odvažnim sa tim riječima s kojima toliko navodne dubine ganja ta nejaka bića. Počeo ih je zavoditi intelektualnim dubinama svog pokvarenog muškog mu uma.

Takve treba s jednim metkom streljat odmah po kratkom postupku. Bez mnogo pompe i objašnjavanja. Strelac mora da bude od neprocjenjive snage u sigurnost i ispravnost svog postupka.

Na kraju se svodi na isto. I oni koji imaju i koji nemaju postaju jednaki u toj borbi zvanoj život i da se ima. Nešto, ili neko. Jer mnogi ne žele nešto kao normalan svijet, mnogi na žalost žele nekog. Kao stvar, broj ili privjesak na ključu.

Ina je postala samo promatrač, tužni, ali sretni.

Kad je kiša drži kišobran otvoren. Kad je oluja, moli se, ne da je sačuva od oluje nebeske već od one koja se dešava u njoj, jer s takvom slomiće i taj kišobrančić koji je stekla.

Kad je oluja, moli se, ne da je sačuva od oluje nebeske već od one koja se dešava u njoj,

J E R. TAKVA. JE. i NAJGORA!

Nada se da joj neće baš biti najgore u toj samoći. Samoći kroz putovanje života. Svijesna je svoje ženskosti i ženstvenosti i već joj počinje i ta plitkost uma ići na živce, ta njena svjesnost koju bar ne zna iskoristiti, ti appovi, to opet cerekanje po sms/ovima, ti zaljubljeni smajliji, plitkost ili ne, potreba ili ne. Svjesna je svega; željela je dobro, dobro se dobrim vraća.

I dalje želi dobro.

A njeno dobro je možda opet vjerovanje u idealnu i vječnu ljubav. Njeno dobro je možda opet kategorija muškarca broj četiri, za specijalne prilike. Ili za specijalnu priliku, gdje će obući vjenčanu haljinu i prestati po kopanjima svoga uma i tako blesavim kategorijama.

Sada zna šta ne želi. To je nešto odakle možda treba krenuti. Možda stigne tako do toga šta želi. Ako ne bude za sve kasno.

Nije joj više dosadno u "traženju" . Dapače. Uživa u putovanju. Sigurna je kako joj nije ni bitna ta destinacija pred oltarom samo radi destinacije. Važnije joj je sunce dok putuje, nego možda oblak pod koji može zapasti, ako brzo i hirovito tamo ide.

/ 12 / Ne okreći se sine

Opet čita ta pisma od svog bivšeg na stranom jeziku i s maskom na licu. Razotkriva ih.

Jedno od prijašnjih pisama u kom joj dotična osoba objašnjava na nekoliko stranica kako na neki natprirodan način misli da su stvoreni jedno za drugo, naravno da je sačuvala.

On svoju ljubav prema njoj upoređuje s dvije polovice, u kom te dve polovice čine jedno jaje. Samo nikako da joj prizna kako je nažalost ta jedna polovica koja je on i koja traži tu drugu polovicu, već dobro napukla. Tako napukloj polovici jajeta, tako krhkoj, teško da i jedna polovica paše. Ta jedna polovica jajeta, na teoriji o jajetu, bar mora da bude čitava i postojeća, po njoj. Samo takva možda odgovara i drugoj. Možda.... čitav svijet je možda.

Nijedan par ne živi sa sto posto slaganjem u svemu. Svjesna je ona svega. Ali njega ipak nije. Ni njegovih teorija, ni mržnje ili je mržnja ipak vid ljubavi. I tih njegovih krhotina. Želi mu sve najbolje, a smatra da mu je najbolje bez nje, zato mu i ne daje šansu.

Ljubav je jaje koje svako jutro organizmu i snagu daje, slaže se ona pomalo s tom teorijom. Ali ipak dvije polovice jajeta ne bi trebalo da su skršene. Ipak je primamljivija od one "ljubav je paradajz". Možda prepolovljeni paradajz koji kao takav tvori i oblik srca.

Slaže se ona sa jaja teorijom samo ne zna čim si on daje za pravo da misli kako je upravo on ta druga polovica. Ne zna ona da li on uopće ima sposobnost da misli, ili je ka robot koji ne misli već samo izvršava ono nešto što mu je generacijski već usađeno u glavu, a to je manipulacija, to je nesposobnost da sam misli i osjeća. Eh, ne zna on šta propušta, ne znaju oni sto manipulišu šta u biti propuštaju. Samim tim što ne znaju oni ni ne propuštaju neko bi rekao. Možda. Ali ni ne napreduju. Nikad si neće dozvoliti da otrgnu lance, omče oko vrata. Oni si neće dozvoliti pobunu. Oni si se neće dozvoliti slobodu mišljenja i izbor volje. Oni si neće dozvoliti pobunu srca. Lutaće te razbijene polovice, stalno tražeći nove polovice jaja, da se sastave, da budu kompletni.

Nikad se neće iščupati iz mamine utrobe, stalno željni topline i ljubavi, stalno željni da budu kompletni, a sami već odavno razbijeni.

Ne briše Ina pisma, pogotova ne koja dobija tako rijetko u današnje vrijeme, jeziku usamljenom, nemoćnom, manipulativnom, koji ne poznaje pravopise srca, čežnje i ljubavi. Jeziku koji je počeo sam sebe da mrzi, zloupotrebljava, vrijeđa, povrijeđuje.

Danas, bi mogla otići na policiju. Mogla bi otići na policiju da prijavi, ne njega već sebe. Mogla bi otići na policiju uz sva prijašnja pisma, koja nije prijavila, a trebala je. Mogla je otići da prijavi sebe kako nije prijavila. Ali čemu, opet će biti isto.

Ali proći će, ničija nije do zore sjala. Mogla je otići jer umorno cerekanje pod šatrom, muškom šatrom ubilo joj je sve atome snage i bitisanja. Mogla je otići na policiju, mogla je otići i u onu Božiju, ali nije. Stići će ih.

Ubilo joj je sve atome snage za muškim. Voli; a prezire. Želi da pobjegne od ovog zatvora, i sada je sigurna da i hoće. Neće pobjeći, mirno će otići više se ne okrećući.

Njene noge su postale umorne, njeni koraci nisu kao pero lagani kao što su bili u mladosti, njena putošestva su je odvele na različite destinacije, ali njene noge se nisu ugrijale, non stop i umorne žedu za suncem, za sljedećom destinacijom, arhitekturom, klimom, znamenitostima, hranom. Svaki novi recept je slađi sa stepenice broj dva.

Da li će ikad otići možda tamo odakle je sve i počelo?

Upravo se seli po xxxxxx-put. Kao dijete rata koje je maloljetno napustilo svoj rodni grad i skoro uvijek sa jednim koferom, sada sa iznenadnim "bogatstvom" života na jednom mjestu, ne zna da li bi plakala od umora što 81 kvadrat i život od 8 godina na jednom mjestu pakuje u više kofera ili bila sretna. Koji bingo, novi stan, već odavno je noge nose, ali nije bilo mjesta; nikad nije bilo mjesta, što zbog atrakcije i položaja samog grada, što zbog novih kao ona prije, sa jednom torbom.

Nikad joj nije ništa falilo, a bila je željna svega, možda zbog iznenadnog prekida mladosti. Kao dijete imućnih roditelja, nije toliko osjetila prihvatne centre, izbjeglištva, neimaštinu, želju da se ima, da se ima što više, možda zato što je i sama imala. Uvijek je i radila, još iz rodnog kraja, tako da je "uzela" posao/poslove u svoje tri poslijeratne domovine domaćem življu.

a željela je ona, ona kao i svi, da se ne prekida ta mladost...

U jednoj torbi imala je više nego mnogi u svojim vilama i dućanima. Imala je više nego oni na jednom mjestu. Sada je imala prije svega više domovina. Imala je i primoranu fleksibilnost tuđih stihija. Imala je mudrost. Samo nikad nije imala ono što su mnogi drugi imali, mir.

U zadnje vrijeme i manjak prijatelja kada su uvidjeli da joj nisu otirač za noge pridonio je njenom nemiru. Da li je i ona kriva pita se sada, ili je kriva možda gramzivost da se napuni što više kofera, ta stihija nasilnog, samoživog prilagođavanja da se bude kao drugi sa jednom postojećom domovinom, a stalno "plaćući" za starom.

Ina nije bila opterećena s tim domovinama, voljela bi i svoju kćerku naučiti tome. Doza patriotizma je bitna da se osjeća i pripada negdje, ali je bitnije sunce, sunce koje grije promrzle noge, noge koje su hodale i išle s ljubavlju, uvijek ljubavlju prema drugom, sada ljubavlju prema sebi, samoživoj samoj sebi, niko kao ja sebi. Kao dijete iz rata, lakše je kroz život plutati kao turista. Lijepiti slike na Facebook i Instagram, zabadati iglice na mjesta u kojima si bila, dvije koje želiš ponovo posjetiti.

Za sada, bar...

Jer opet će svi otići, svi koji u stvari nikad nisu ni došli, ostaće ona s jednim koferom, destinacijom, možda novom, možda opet u jednom pravcu, ali destinacijom, važno je da se ide; počne li se zastajkivati, ili ne daj Bože stati, tada si siguran da ti je umrla svaka nada. Bez nade ne postojiš. Nema te. Nebitan si. Počneš li osjećati strah, strah i demon prošlosti, pokleknula si, a Ina je upravo to uradila.

Ne zastajkuje, nije stala samo je pokleknula. Otvorila je oči i zaboljele su je od mraka.

stavi na sebe ne šešir

Još jedno pismo, nerazumljivo, opet o polovinama, stavila je u mašnicu, napravila je pobunu, javnu pobunu. Otišla na policiju, i pljunuvši im u oči s dokazima opet ostala sama i u mraku.

Da li se kaje-Ina se nikad ne kaje, samo ne može predvidjeti tu tugu. Od te tuge je oči bole još više, od te tuge stavlja ne šešir. Od te tuge joj je doslovno hladno, od te tuge opet voli i cijeni. Cijeni ono što je imala. Prošlost. Ono što nikad nije imala, to je sadašnjost. Rijetko je kad u njoj bila. Nikad je uspjela dobit. Prošlost je često bila ljepša, kao i njena zamišljena budućnost.

/ 13 / Ljubav je... jedina mašina opstanka

Probudila se jednog dana sa životom kojeg je možda mogla imati. U svojoj glavi stvorila je svijet kojeg je mogla imati da nije bilo rata i da nije bilo monstruma koji grabe, kojima je uvijek bilo malo ono što su imali, monstruma koji su mrzili, monstruma koji su ubijali,

monstruma koji su silovali, monstruma koji su sakatili, monstruma koji su nove monstrume napajali istom tom svojom mržnjom, monstruma od monstruma od monstruma. Monstruma nad monstrumima. Da nije bilo monstruma, a i druge supstilnije zapadne vrste, svjetskih licemjera, neljudi, nehumanih štetočina, svjetskih pomagača i ortaka monstrumskom življu.

Probudila se u tom svom svijetu bogatom, i materijalnom, i duševnom.

Probudila se u tom svom svijetu gdje voditeljica radija nije miješala ekavicu sa ijekavicom,

na silu se probavši uvući iz opanaka u cipele.

Probudila se u tom svom svijetu, gdje je drugarica čekala ispred stana da idu u školu.

Probudila se u tom svom svijetu, gdje nije ni znala koje su vjeroispovjesti ili nacionalnosti njeni prijatelji. To ih nikad nije činilo najboljim ili najboljom.

To ih nikad nije razdvajalo jedno od drugog. Probudila se u tom svom svijetu gdje je miješani brak, kako u njenoj familiji, tako i u društvu, bio kao i šareni burek, neophodan da jedna trpeza bude trpeza. Tako je bilo od davnina. Zamislite samo jednu trpezu, gdje se burek samo s mesom spravlja. Gdje se ne usavršava, ne dodaju nove komponente, ne miješaju nove komponente, ne usavršavaju, ne druže. Kakav bi to očaj i mrak bio.

Ali ne razumiju se svi monstrumi u kuhinju, komponente, namirnice, procese pečenja i varenja. Naravno, izuzeci su uvijek, i na žalost u manjini. Probudila se iz svog svijeta gdje je ne, ne može, nemamo, moramo razvući, ne znaš šta će se od starudije pokvariti, treba za crni fond ostaviti, treba i poklone vratiti koje si tako rado primila. Čak i stvari koje su eto ionako na otpad vozili, trgle su joj na nos. Probudila se iz tog svijeta, u kom se poklonima koje su vodili na otpad gledala poslije cijena, probudila se iz te traume. Probudila se u svijetu u kom se starudija kupovala jedino kao antika i po basnoslovnim sumama i sa mnogim nulama koje su slijedile.

Probudila se

Probudila se iz tog svijeta, a ustvari njihovog svijeta, svijeta kojeg su joj uništili monstrumi. Probudila se čila i vesela, bez išijasa, bez bolova u leđima, bez depresija, i suza koje padaju 3498 puta na dan. Probudila se iz tog svijeta gdje njene suze kao Niagarini vodopadi nikada ne presušuju.

Ili je zaspala, da sanja opet taj svijet. Kakav je mogla imati. Ne zna.

Kao i mnoge koje su izbjegle, vjerojatno kao i ona, umnogome sanjaju taj svijet kakav je mogao biti. Sanjaju, ali se ne predaju sanjama, umorno se vrativši opet u 21. vijek i 2017.

A ima i onih, kome je nekom rat, nekom brat bio.

Kao i mnogi od 2 miliona raseljenih iz tog rata, možda kao i ona, sanjaju taj neki svijet

kakav je mogao biti. Kao mnoge i mnogi, ranjeni i neranjeni; s fizičkim ili duševnim ranama, onim opipljivim i vidnim i kao takvim možda zapadnom i drugom primitivnom svijetu možda jedino vjerodostojnim, sanjaju možda svijet kakav je mogao biti. Iz te države, jedne, na brdovitom Balkanu, koju monstumi zaklaše, rastrgaše, podijeliše, da bi je opet krpili poslije u suživotu bez kojeg ne mogu, u šarenom bureku koji krasi ovu našu planetu.

Ljepoticu bosansku koja je sa svojim starinama, znamenitostima, različitostima i koja je vjekovima usavršavana i koja je baš kao takva mogla da prosperira u zapadu, ubitačnom i dosadnom sa svojim narcizmom velikog ja, zaklaše, a poslije i podijeliše Dejtonovim sporazumom 1995.

Probudila se iz svog duplog toplog kreveta, gdje nije morala da misli na 12 000 Sarajlija ubijenih u tom ratu, Sarajeva, u kom je prvi tramvaj u Evropi 1885-te godine započeo s radom; ili da sanja i vidi nečije kosti, zube ili prste kad legne na plažu i slučajno zatvori oči ili zaspe na čas. Probudila se iz nove mirisne posteljine, stala na topli tepih, obula nove papuče, uključila svoju četkicu za zube i pristavila kafu. Nes... Mm koji luksuz Nes kafa..

Preslušajući radio bez prekida internetske mreže, uživajući u svojoj kafi i sa prvim jutarnjim suncem, sjela je na balkon sa ugrijanim nogama tog majskog dana neopterećena

s drugog sprata ko se šeće, eto baš tog momenta, žureći nekud, valjda ka poslu.

Odmah se pokajući što nije dulje tog jutra ostala u svom toplom krevetu, jedne sive fotelje na rasklapanje i sa zvucima Josipe Lisac sa svog Philipsovog stera "O jednoj mladosti", prošla je prstima kroz svježe opranu, ali ne napravljenu frizuru i zauzela stav kao Meštrovićeva skulptura njegove žene Rose.

Takvu je on najviše i volio, u tom stavu, mislila je, praveći se kul u svojoj mladosti, u crnim čupavim papučama, teksas šorcu i poktošulji od spavanja gdje je glava Roberta Smith-a krasila centralni dio te izgužvane pidžama/majice i gdje se Robertova frizura nije bitno razlikovala od njezine. Da je ostala duže tamo, možda bi ga izbjegla, pomislila je.

Uh...počela je previše da misli, a kafa nije još ni popijena.

Prevelik je to napor za jednu zaljubljenju

Brzim koracima žurio je. Bacio je letimičan pogled prema drugom spratu i mahnuo joj je. Taj dodatni napor njegovih lijepo izvajanih bicepsa koji su provirivali iz majice u kojoj se moglo biti bez jakne tog toplog dana je ignorirala. Imala je svoju umjetničku supstilnu aroganciju tipa boli me briga za sve, a u suštini se više brinem nego ti.

Stavila je na sebe taj zid i na svoju umjetničku aroganciju 'boli me briga za sve'. Stavila je

na sebe zid najmanje za tebe imam vremena, pogledavši ga sa drugog sprata. Stavila je zid, umjetničke arogancije, a umire unutra što je tako.

Njena umjetnička arogancija je njen zid, novi Berlinski, Banjalučki, Pariški, Londonski ili Njujorški. To je ipak samo bio njen zid, građen i zaštićen, i kao takav cijenjen. Napravila je i prozore na tom svom zidu, ponekad pogleda kroz njih, ali nikako još da napravi vrata, da izađe iz tog zida. Ne zna ni gdje bi krenula. Živi ona i bez vrata i gleda kroz prozore i zamišlja bjekstvo kroz njih, kad je već za vrata jako teško.

Bezveze su se počakali jučer i nije željela danas da mu odgovara ni na mahanje. Nije lako pokazivala svoje osjećaje. Zauzela je stav i eto nešto bila zauzeta u svojim umjetničkim notama i crtama stvaranja, praveći se da ga ne vidi kako maše, a već kontajuć je li on sad ljut što neuzvraća na mahanje.

Jučer je otišao nakon njihove svađe poslije podne. I vratio se navečer kod komšije. Njenom oku sokolovu ništa nije promicalo. Nakon dva sata filozofskog moljavanja sa novim pjesmama i pločama sa kojima joj se pokušao udvoriti i koje je preslušavao kod komšije i gdje je ton s novog gramofona bio toliko pojačan, da je i komšija počeo da je moli da ga pusti više i da se pomire. I komšiji je bio dojadio. Poslije dva sata, po stišanoj muzici primjetila je da je otišao kući. Roditeljima je bila sumnjiva, kad je ostala kući, navodno je boleći stomak. Ipak oko devet, kad se muzika stišala, nije više mogla izdržati u stanu i rekla im je da ide do drugarice. Usput je uzela kutiju Ronhila, kojeg je sakrila iza poštanskih pretinaca na prizemlju, provirujući u njega, pitajući se jesu li je već djeca iz stubišta već provalila i hoće li naći kutiju i sutradan.

Jutros nosi još masku i zid na licu, a ipak bi voljela da se pomire. Još malo. Misleći na i gledajući kroz prozore u svojim mislima i zamišljajući ih, nove, uglancane, prave, staklene, sa pogledom na Vrbas, prestala je misliti na njega. Jako teško i već uporno nekoliko mjeseci nagovara roditelje da joj kupe stan/kuću u novom kompleksu kuća građenih po posljednjoj modi arhitekture, kuća bez krova, sa ravnom pločom. Ali snaći će se ona već nekako. Kada je u 15 mogla izmoliti ih da sa velikim teget rancem, većim od nje, je puste da ide u Split sama sa drugaricama, stan će biti manji problem, mislila je. Ali nikako da skupi hrabrost da obrazloži zbog čega želi da seli od roditelja u trećem gimnazije i sa 17 godina, a ujedno ide i na studiranje. Ništa im više nije bilo jasno.

"Pa to nije tako loša ideja", rekao je njen otac, kod kojeg je imala podrške u većini svojih odluka, naravno uz izvjesno negodovanje. "Van svake pameti", rekla joj je mama; gledajući u oca da ne popusti.

"Ali ti stanovi, se prodaju brzinom munje, i dok vi budete čekali i dogovorili se, između ostalog šta će reći mahala, je li premlada ili nije da sama živi, sve će već biti prodano", rekla je.

"Ti stanovi imaju ugrađene kuhinje, šporet, frižider i zamrzivač, veš mašinu i centralno grijanje. Sve je predodređeno da omladina koja ne zna ni jaja ispeći, može tu da živi."

"Da, super", rekla joj je mati, koja je u suštini toliko zavoljela taj kompleks nove gradnje kuća/stanova da ga je potajno i sama željela. Ali kako će joj reći da, pa tek joj je 17 godina. Doduše ona je bila odgovorna, uspješna u školi, odlična odbojkašica, u zadnje vrijeme je počela i da se druži u nekim umjetničkim krugovima i išla na časove skulpture u Dom Kulture. Zna da je čitala neke teške literature i danima mogla da čita rečenice i rečenice, misaone, bivajući pogođena njihovim riječima, zapisujući ih u svoje čitabe, lijepeći slike, upotpunjujući te rečenice, praveći opet neke svoje nove rečenice i knjige.

I da završi obuku vožnje bila je sposobna. Samo je čekala punoljetstvo, tu zvaničnu cifru 18, a bila je punoljetnija nego neki u 21. Završila je i položila testove i imala obuku na svijetlo žutom jugu 45. Ponosno je vozila ulicama tog grada kojeg je toliko voljela i kroz koji je toliko dugo pješačila. Bio je to ipak velik grad, bilo je tu hodati, bilo je tu izletišta na koja su išli pješke, bilo je tu kilometara. Vozila je, htjela je baciti poglede ko i sva omladina, da vidi vidi li je ko, ali joj su oči bile vezane za put i za propisne znake, da neće koga puknuti i lupnuti.

A voljela bi ona koga pucnuti, namjerno il nenamjerno, takva je bila, pomalo ekscentrična, ali ne u stilu da povrijedi, nego da opomene jednom za sva vremena da se s njom ne može zezati. Iz njenog romantičnog, smirenog, misaonog i mnogima dosadnog stila života, ako joj ko stane na žicu moglo je preći u ekscentričnost, pa makar i time da karminom, masnim crvenim ispiše svoje ljubavne note na autu svoga dragog.

Znala je mati za njenog momka; ali je smatrala da je po tom pitanju suviše nezrela da bude u vezi. U svemu da, ali ne to. Ali nije htjela i nije mogla da joj zabrani. Ipak je to bio pristojan dečko. Pa i sama je ušla u vezu sa njenim ocem u 17 i nju dobila u 18. Bilo je to vrijeme kasnih hipika, djece cvijeća, pantalona širokih nogavica, frizura valovitih sa razdeljkom po sredini, matinee nedjeljnih u rana predvečerja.

Znali su roditelji, da je imala i svoj krug lijepih prijatelja, gdje je zajedništvo bilo to što ih je obilježavalo. Znali su ulaziti u filozofske teme, njeni roditelji i prijatelji kada bi došli po nju da idu vanka, da je Ini bilo dosadno čekati ih koliko su pričali, a tek kasnije, kad je i sama postala roditelj počela je cijeniti taj vid prijateljstva i poštovanja jednih prema drugima. Naravno, imala je bliskih prijateljica u tom krugu, ali i krug gdje se bitno nije razlikovao najbolji, najbolja od najboljeg druga, drugarice. Ispisivale su se riječi tadašnjeg popularnog muzičara sa tih prostora Štulića, u jednu svesku. Sa providnom naljepnicom Ramonsa na toj svesci zelenih korica, čitale su se riječi tog revolucionara, pokušavajući doprijeti do njegovih ljubavnih i političkih nota u svojim sedamnaestogodišnjim godinama.

Smijali bi se zajedno ljekarima, kada bi muški, stariji drugovi iz tog kruga prijateljskog išli na obavezne preglede, prije nego što bi bili pozvani u služenje vojnog roka JNA. Bilo je tu svašta. I mentalnog majmunisanja kako nisu sposobni da idu, tako da su bili oslobođeni do daljnjeg služenja. Tada se danima prepričavalo i smijalo.

Ali, novi stan, sama, mislila je mati...

Pet do dvanest

Došao je poslije podne. Rizik mu je bio da pozvoni sa svojim uobičajenim znakom zvonjenja, misleći da je još ljuta od jutros i da mu neće otvoriti; ali i još veći da pozvoni kao i svi drugi, jer zna da se ona nije obazirala na zvonjavu na vratima nenajavljenima, a pogotovo ako je bila zauzeta i u nekom umjetničkom procesu. Tek tada je postajala gluha ka top.

Ipak je pozvonio na svoj uobičajen način.

Pustila ga je, nasmiješeci se i zezajući ko sibirski kraljica kao i obično: "Čekaj da uzmem naočale, da vidim jesi to ti." Poslužila ga je kafom gdje je sjedila za stolom i crtala, smješeći se i izvinjavajući što mora da završi neke skice. Ustvari je samo tražila vrijeme da skupi tu hrabrost i pogleda ga neusplohireno. Ostala je nekoliko minuta buljeći u skice, gdje je vazduh bio težak, pa skoro i na balkonu na otvorenom, od neke unutrašnje napetosti. Skoro eksplozije.

Konačno dignuvši pogled sa svojih skica skulptura, pogledavši ga, vidjela je da je naumio da je nešto pita. Nije žurila da pita prva ništa, ionako vrijeme ne možeš ni stići, ni ubrzati, ni usporiti. U tom vremenu možeš se ponekad kajati radi stvari učinjenih ili propuštenih, možeš i debelo propatiti opet učinivši isto i slično, ali opet ga ne možeš vratiti.

Ne možeš vratiti to vrijeme. Nema veze, doviđenja vrijeme, ne treba joj više, ni ono što je mislila da joj tada treba. Ne trebaju joj više ni njena razmišljanja kako je vrijeme prošlo. Prošlo je i ona u njemu, prozujala, prohujala. S vihorom ili ne, prohujala je.

Digla je pogled sa prve svoje skice, žuto-narandžastih, plavo-zelenih i ponegdje ubačenih manjih površina svjetlećih kvadrata, u 6 pregrada, po dužini ubačenog svjetla, tako da je skulptura ustvari svjetleći totem od plexiglasa i pogledala ga.

Kao rubikova kocka, s manje boja je njena sljedeća skulptura. Te pokretne kocke u skulpturi su istih boja kao i prethodnoj. Ova skulptura je socijalnog karaktera i dozvoljava druženje dok se blokovi kocki vrte. Napravljena je od laganijeg materijala, bojenih blokova koja dozvoljava i dječijim rukama vrtenje kocki, ali i dovoljno visoka da djeci treba pomoć roditelja. Uz skulpturu su i male merdevine i gornji dio kao most na koji se djeca mogu popeti i sagraditi gornji dio bez pomoći.

Most vodi do druge skulpture, dječijeg porta, niz koji je napravljen nezaobilazni dupli tobogan. Treća verzija su iste boje, s vodom iznutra koja kruži iz kocke u kocku, praveći male fontane, došavši i do jednog akvarijuma, gdje je stajaća voda, dok u drugim pravi neku vrstu vodenog kružnog toka.

Upitao je samo: "Jesi li pošećerila kafu?" i nastavio zuriti u šalicu kafe koja se pušila sa stola. Klimnula je glavom, ne izgovarajući ništa i zadubila se u svoje skice praveći se zauzetom.

Pogledavši punu pepeljaru čikova nije upitala ništa i nije ustala da prospe pepeljaru, jer joj se nije dalo.

Nije upitala gdje je bio, osim kod komšije gdje je bila dobra muzika, a živo ju je interesovalo. Uzela je samo cigaretu i zapalila, upitavši je li kafa dovoljno slatka?

"Je, hvala.", rekao je.

"Dolazi nam neko danas", rekao je on i ne čekajući da ona išta progovori, otpivši gutljaj pošećerene kafe nastavio "oko jedan."

"Ko", upitala je.

"Vidjećeš, napravi nešto na brzaka za ručak, kolač znam da imaš, tvoja mama dobrih kolača stalno ima u frižideru."

"Otkud ja da kuham, jesi poludio? Ja samo sebi znam ekskluzivu napraviti. Drugima, ispadnu bljuvotine, oko kojih se dobro potrudim, ali otrov nezahvalnosti je prejak, pa i tvoj; znaš i sam. Bilo bi bolje, i hvala što nisi ljut, da ti samo kafu šećerim odsada; tu bar neću pogriješiti, (kad već ti život nisam u stanju zasladiti, mislila je reći, ali ipak prećutala) i sve će biti u redu", gotovo mu je u deset sekundi sasula onako kako samo žena može kad je upitaš šta ti je i odgovori sa nije mi ništa, pa onda saspe paljbu u lice.

Znala je ona da zvocanje nije njen adut, ali ipak nije se mogla suzdržati. Nadala se da će pristati na slatka kafenisanja i možda poneki sendvič sa sirom i poli salamom u pola okrajka, a igranje karata na budućnost i na sretni kraj je prepustila odgovornijima od sebe.

"Ti si tako nemoguće osjetljiva; kad neko samo malo soli traži da posoli malo tvoje bljuvotine koje slisti u pet minuta"; i opet je pogledao svojim supstilnim, zaljubljenim, telećim pogledom.

Uzvrativši mu istim telećim pogledom, nije se obazirala na njegove opaske, već je ustala i tutnula mu kilogram krompira na stol.

"Za šta, u koliko, kako", upitao je.

"Za krompiruše, počni odmah možda stignemo do jedan i pomoću trikova" odgovorila je blijedo mu se nasmijavši.

"Ti si odljepila, pravimo pire", rekao je.

"Stići ćemo, ako ne budeš filozofirao".

Počeo je guliti krompir, vidno zajapuren, pomislivši u početku kako mu posjetitelji i nisu trebali i mogao ih je zaobići. Dok je ona sjeckala luk za pitu, iz kuta oka je pogledao, pazivši da se ne posječe s nožem kojim je gulio krompir i više usput prokomentarisao kako će prvi put u istoriji njihovog zajedničkog kuhanja, imati pire s lukom.

Šeretski se nasmiješila pogledom ko se sad ovdje šali ne rekavši ništa i sočno ga poljubila. Podigavši pogled s krompira, pogledavajući na sat; počeo je filozofirati, da li će pjesmu ili recitaciju, "a mogo sam pjesmu, al' nebi bejbi bila loša ni recitacija". Smijala se njegovoj teoriji zavodjenja supstilnom recitacijom iz sarajevske Audicije, a krompir je čekao.

"Pet do dvanest"; samo je rekla i povukla se od bilo kakvog komentara.

"Ostalo je još najmanje 10 za oguliti, nećemo stići krompirušu, daj meso, bar ubaci malo za šareni burek ili pravi pljeskavice; a ja ću pire, rekao je kad je ugledao oko sebe šta je još ostalo.

"Baš mi se nešto to i jede", moljakao je; a ipak već dizao bijelu zastavu njenoj smjelosti i ljubavi koju pokazuje kroz krompirušu koju pravi i ne znajući ko dolazi.

Želio je kraj sebe, za sretan kraj; bez obzira na ishod s krompirušom. Želio je to pomalo smrknuto čelo kad nešto duboko razmišlja oko svojih skulptura. Želio je njen sarkazam i ironiju kroz koju je stavljala do znanja svima, ko je gazdarica njenih misli i osjećaja i na koga se ne može uticati neiskrenošću na promjene smjerova i pravaca.

Želio je to mladalačko tijelo, koje će i sa pedest pet izgledati ko sa sedamnest i bez bolova. Želio je to srce svoje da mu da i da malo prestane toliko filozofirati i analizirati je li ga pronašla ili ne, i je li to ljubav, da prestane čitati u svoje knjige, Žak Prevere, Jesenjine, Voltaire, Desanke. Želio je samo malo da se opusti i da uživa u svojim godinama mladosti i sreće, zagrljaja, izlazaka i pjesme, teferiča, posjeta, kafenisanja, jedenja trešnji u bašti.

Želio je sretan kraj. Ovdje ili negdje drugdje, svejedno. Želio je da malo ne sjedi jednom guzom na dvije stolice, jer je nije zasad mogao pratiti. Volio bi da može, ali mu je bilo pomalo teško. Voli ga. Ili misli da ga voli dok pita se šta je ljubav. Jer i pored kuće, koju želi da joj roditelji kupe i na koju uporno i danima donosi argumente za i protiv, ona želi na studije u London sljedeću godinu. I pita se je li to ljubav ostaviti ga 4 godine? I pita se

je li to ljubav ne ostaviti ga 4 godine?

Beš ti ljubav, kad je nema fali, kad je ima opet nešto fali, u njihovom slučaju baš London, ne Baščaršija i Sarajevska Likovna Akademija, nego Bašlondon i ona u njemu.

God save the Ina

12:20

"Već je sve skoro spremno, ostalo je samo da se ispeče. Sigurna sam da ćeš se snaći i sam s reonom", izgovorila je. Ostala je u potkošulja-pidžami s Robertovom velikom glavom na svojim prsima; i promjenivši teksas šorc koji je bio napaćen umjetničkim bojama i farbama, u crnu lepršavu suknju, pamučnu i zvonasto krojenu. Podigla je do iznad koljena, polako obuvajući i više nego što je potrebno vremena navlačeći i vežući svoje crvene starke, kao u nekom slow-motion filmu. I njemu je bila smješna teorija zavodjenja s golišavim butinama u 12:25. Ipak je dobro imati je lijepu i zgodnu, pomislio je; dok mu je stotine misli prolazilo kroz glavu oko krompiruše.

Znao je on da bilo kakva pitanja, gdje, šta, zbog čega baš sad ide neće kod nje piti vode. Ona je imala svoju rutu, šetnja preko zelenog mosta pa nazad preko gradskog, kroz malu čaršiju, preko zelene plaže, nazad kući. Ponekad kad bi trebala neko rješenje za svoje slike i skulpture ili da riješi neki problem obrnula bi samo pravac. Šetala bi preko gradskog pa onda zelenog, kao i smjernicu razmišljanja tada u svojoj glavi i došla bi na drugi nivo.

"Gdje ćeš u starkama"; samo je upitao; "de ne foliraj se, nećeš na kafu", "vručina je; obuj nešto drugo".

"Je li ja tebi govorim kako ćeš krompirušu ispeći", upitala ga je; opet vidno zajapurena, a i sama uviđajući da će se smahtati i skuhati na 32 Celzusa u crvenim starkama, ali i ponosna da prizna krivicu i da se preobuje sada.

Prišao joj je i duboko je pogledao u njene mistično zelene romantične oči. Ostajući na trenutak u njima, prešao rukom preko koljena i glatkih butina.

Vidjevši je usplahirenu, a i sam se bojeći da će šporet napraviti požar ako nastave; dobacio joj je: "Ohladi se malo u Vrbasu ako trebaš, cmoka, vidimo se u jedan."

"Platićeš za ovo večeras duplo. Ne mogu sad stići do jedan."

"Uzmi autobus ljubavi", rekao je; zatvarajući vrata i ne dopuštajući joj bilo kakav komentar.

Sišla je niz stepenice i u prolazu rekla "djeco, šibajte iz ulaza, lijepo vrijeme, marš vanka"; "dobro teta Ina", zezali su je klinci iz ulaza, igrajući se po stepenicama. Stala je

ispred balkona, ne mrdajući. Čekala je da vidi, gori li krompiruša i puši li se iz šporeta. Ne vidjevši ništa od toga, ostala je da stoji tako još minut, gledajući prolaznike, a onda iz sveg glasa ga zovnula imenom. Htjela mu je još nešto reći.

Čekala je, zovnula opet, odgovora nije bilo, čekala, zovnula Roberte, evo Smith te traži, pokušajući zezom.

Nije čuo, nema veze, možda priča na telefon, mislila je, dok je otišla na svoju posljednju rutu tog dana. Danas više neće imati vremena za šetnje. Zato je bolje da požuri dok su je noge vodile na voljena mjesta. Ne osjećajući vrućinu nije više ni našta mislila.

Pa ni na to ko će da dođe u jedan.

Neka dođe ko hoće, samo neka on ne ode, pomislila je.

Neka se ne uplaši njene mladalačke neposlušnosti i upornosti ka njenim skicama i skulpturama, A istovremeno i ljubavi da krompiruša ispadne dobro.

Prošetala je, misleći kako je vrijeme na njenoj strani. Spustila se kraj zelene plaže i pohitala ka zelenom. Vidjevši kako vrijeme joj se cereka, pokušala je ne misliti na njega, ali su noge same ubrzale, slušajući muziku, a i pokoji štund iz auta koji su prolazili i koji su joj upravo trebali da joj daju malo pozitivne ili, "kad ću više u London", energije.

Kad je vidjela da nema šanse da stigne, totalno je usporila. Nek' bude šta bude. Neće ni autobus uzeti, smijuljila se, sjećajući se njegovih zadnjih riječi i polako vraćajući ubrzani puls u normalu.

12:47

6 do 7 minuta do gradskog, ako ponovo ubrza. Starke su joj već pravile problem, zamislila je kako ih izuva, ali bi samo otežalo ionaku čudnu i neizvjesnu situaciju koja joj se prelamala u glavi i u sada zabrinutim mislima gdje zapravo ide. Možda ga nije trebala ostaviti samog s krompirušom. Možda je ipak trebala napraviti pire i šnicle. Hiljadu možda, hiljadu zato.

Ko će doći, pitala se? U glavi joj se rojilo hiljade misli u tih šest minuta. Svi njegovi prijatelji kao mogući posjetitelji u jedan su joj prošli kroz glavu.

"Inaaa",

Čula je prodoran glas iza sebe.

O Bože, ne sad. Da li da bježi i ubrza još više praveći se gluhom. Približavajući se stablu ogromne krošnje, htjela je čučnuti i čačkati nešto kao oko iznenada odvezane pertle i sakriti se iza drveta.

Šta da radi, zovnuo je opet približavajući se.

Dovraga, ne može ni do gradskog, a kamoli dalje. Stala je. Okrenula se oznojena i mahnula mu nonšalantno, sačekajući da joj priđe.

"E, drago mi je da te vidim", rekla je njegovom prijatelju, misleći hoće li stići na krompirušu u jedan.

"Ćao, šta ima."

"Ništa evo, moja dnevna ruta, šetam." Nije mu spominjala gdje će i da mora stići pješke ili autobusom, svejedno više.

"Šta ima kod tebe?"

"Oдох na kafu pa na posao. Aj, pridruži se, pa ću te odbaciti doma."

Pomislila je na vrućinu, svoja teška otečena stopala u starkama koje su joj već podbile tabane i nasmijavši se uzela ga pod ruku i krenula pravac Ninona.

Već pomislivši na hiljade scenarija u njegovoj glavi koja će se pitati zbog čega i zašto je otišla na kafu s njegovim prijateljem kad je on u jedan čekao da se vrati iz šetnje. Kako ionako ne bi stigla i da je zato otišla na kafu. Misleći na odgovor došlo joj je stvarno da poslije skoči u Vrbas i ohladi malo svoje misli.

Mirno su popili kafu, ćaskajući ko Šveđani o vremenu i vrućini, prešli su na temu o muzici i nastupajućim ljetnim igrama na Vrbasu, skakanju s mosta i programu.

"Radim tri skulpture za takmičenje na saveznom nivou, juniori", rekla mu je.

"Divno, nadam se da ćeš ući bar u finale, ako ne i pobijediti."

"Hvala", ustala je, smazavši zadnji zalogaj boema; i pitajući se treba li kupiti kolača, da li je mama šta spremala neki dan. Treba početi malo biti odgovornija po kući, bar si otvoriti oči i vidjeti šta ima, šta ne. Da li da kupi ili, nema sad vremena.

Rizikovaće nekupivši, bar se nadajući da je krompiruša dobra i da stan ne gori. Ustala je, uvrijedivši, ali ipak zahvaljujući se, njegovoj opasci za finale bar, nadala se od njega riječima potpore ka pobjedi, a i sama svjesna da je to skoro nemoguće.

Konci su joj počeli ispadati iz ruke. Treba malo bolje da razradi taktiku skulptura mislila je i nadala se ipak nekreativnosti svojih suparnika.

"Hvala ti", rekla mu je još jednom.

Ambicije koje ima ka tim skulpturama su u skladu s njenim ambicijama srca: iskrene,

praktične i vjerodostojne. Bez nepotrebnih dodatnih materijala i samo sa osnovnim sastojcima koje daju životu njenom i skulpturama njenim tu potrebnu skoro dosadnu učmalost i neturbulenciju, i kao takve su jedini i vječni eliksir.

Obula je ponovo crvene starke na otečena stopala i rekla mu da požuri, jedan je već prošlo.

Šta se dešava, otkud toliki svijet na njihovom malom balkonu, vidjela je iz daljine, ne prepoznavajući lica.

Mama, tata, otkud oni, izašli su ranije s posla. Još neki, ljudi. Mlađi i stariji.

Pozvonila je.

Otvorio je. Vidio je zajapurenu i izgublenu, a toliko odlučnu i sretnu što se vratila. Nije ništa rekao, izašao je iz stana, zatvorio je vrata i rekao:

"Dođi."

Ljubav je jedina mašina opstanka

Dok su se ljubili niz stepenice nije ni pitala gdje će, niti se obazirala na djecu u stubištu. Bacili su im pokoji osmijeh, tipa, pamet u glavu i nastavili.

"Otkud svi, ono je tvoja familija?"

"Je li pečena krompiruša?"

"ššš", stavio joj je prst na usta. Ušli su u drugi ulaz pored, popeli se na drugi kat i stali kraj jednih vrata.

Poljubili se opet, ovaj put ona vidno znatiželjna šta i ko ih očekuje iza tih vrata. Počeo je nešto da čačka po džepovima svog šorca i velikih džepova.

"Šta tražiš", pitala je.

"Ključ."

"Pozvoni samo", rekla je skoro naslonivši se na zvono.

"Nema nikoga ljubavi", rekao je.

"Samo ja i ti i ključ kojeg nema", već uznemireno rekla je.

"Jesi li sigurna da ćeš sa mnom, ako ga nađem."

"Gdje ljubavi, pa nema nikoga, a nema ni ključa?"

"Razmisli. Uvijek može neko poslije devet mjeseci da dođe."

"Ddd..", rekla je, načas se zadubljujući u svoje mladalačke snove, vizije, a možda i iluzije od kojih sada odustaje.

Pronašao je ključ, otključao i prenio preko golog praga.

Stan je bio svjetao i prazan, svježe okrečen, čistih prozora, s kupatilom i s veš mašinom. Na veš mašini se nalazila koverta.

"I veš mašina u kupatilu. Šta je sad ovo".

"Znači, sviđa ti se."

"Čekaj, da sve pregledamo."

Ovorila je slavinu u kupatilu, oprala ruke i napila se vode, malo dolazeći sebi od iznenađenja.

"Ko je finansirao ovaj stan i kako si rizikovao hoću li pristati", telećim pogledom ga je upitala.

"Znači odustaješ od kuće, od Londona i ostaješ sa mnom da pravimo nove krompiruše".

"Stvarno?", opet je rekao, brišući joj daške znoja s zajapurenog srca.

"Ma pusti da traje, sve dok traje dobro je. .. i ne zamaraj se koliko ćemo krompiruša pojesti prije nego što nam dosadi i ti možda ipak poželiš kućicu i bašticu od koje sad odustaješ ili poželiš svoje Londonske ambicije na akademiji ostvariti ili ja poželim neku drugu i prevarim te, čisto muški hormoni i...".

Nije mu dala da završi rečenicu, nije bilo ničega u praznom stanu čime bi ga mogla nalemati dajući mu na znanje da je može samo u snovima prevariti, već je dohvatila bijelu kovertu s veš mašine i počela ga lupati s njom po dupetu.

Dok je bježao kroz prazan stan, mogla se vidjeti neiskvarenost i mladost u njihovim postupcima. Nisu bili daleko od djece u stubištu koja su se igrala i koja su je zvala teta Ina, ni po godinama ni po ponašanju, a pred odlukama koje čine jedan život udvoje.

ali 1992 ...

/ 14 / SLIJEPI OSMIJEH

Podijelila je sve što je imala i otišla na aerodrom. U mislima i s novim lakim koracima, lakim kao pero, bez težine koja je pritiskala njene noge sa svakim beživotnim korakom iza nje, koračala je ka aerodromu. Nije se više obazirala šta je ostavila iza sebe, a šta podijelila. Koga ostavila, koga ne, koga nikad upoznala nije, a možda je željela. Nije se više okretala. Išla je sigurnim koracima naprijed.

Koračajući pita se kakav bi joj život bio bez facebook Mileve. Sigurno pomalo dosadan, konstantovala je i bacala pogled ka današnjim memorijama od prije nekoliko godina i sa sjetom se sjećala lijepih vremena, putovanja s radnim kolegama ka jednom izletu, zajedničkom ručku, promatranju ptica i obilazku znamenitosti Utvandarna, grupe Šveđana početkom 1800 u posiromašnoj Švedskoj sa odlaskom ka novoj američkoj budućnosti, koje je ostavilo utiska na njoj, kao i sam obilazak jednog restorana i okoline gdje se snimao taj film.

Tada je još mogla da vidi.

Budućnost i sadašnjost.

Eto sada i ona odlazi, skoro dvije tri godine poslije tog obilazka, a nekoliko stotina godina poslije, kao i oni. Novopečena Šveđanka ili Bosanka sa 15 godišnjim švedskim iskustvom.

Ili stara Kanađanka.

Nije bitno.

Nije gonjena istim nagonima kao ti ljudi tih godina, ali podudarnosti im nije nedostajalo.

Prebacivala je teške misli u svojoj glavi o tome da li je sve ponijela što joj treba.

Alvedon, Ipren, Tigrova mast, andol, gel protiv bolova, tablete za stomak, tablete koje su dobre uz druge tablete da ne nadima stomak, tablete za smirenje, tablete na prirodnoj bazi protiv bolova da ne uništi ionako možda uništenu jetru, mokre maramice, suhe maramice, labelo za osušene usne, kremu za ruke, pasoš, novčanik, osiguranje kroz Evropsku uniju, telefon, punjač, blok za pisanje, dvije olovke, od toga jedna za križaljku, tri swedbara, boca vode i osmijeh.

Osmijeh u nepoznato.

Ina je bila slijepa, već duže vremena nije mogla vidjeti. I ono malo vida, oko 37 posto koje joj je ostalo zadnjih godina je totalno izbljedio, tako da više nije vidjela ništa. Koja tuga je to bila. Nemoći vidjeti te najljepše oči koje je rodila, prije toliko godina. Koja je to tuga bila, niko je nije mogao opisati. Niko je nije mogao osjetiti. Niko je nije mogao naslutiti. Koliko je krila tu tugu, niko nije znao. Niko nije mogao naslutiti. Kako je ovako

ostala ćorava i slijepa u 21. vijeku. To je bilo praktički nemoguće, a tehnički nikako. Bila je zdrava ko dren, al' vještice dođoše i doslovno sa svojim prodornim kokodavskim glasovima je oslijepiše i ogluhiše. Bila je sigurna da nešto jeste ili neko jeste.

Biti slijep i gluh u tom vječnom trenutku, životu.

Te vještice, prodornih, cikavih glasova, kojima telefoni ne trebaju, i na desetine metara se nadvikuju, ooo, aa,, ko na livadi, kome vrata ne trebaju, pogotovo šteke, to je misaoni pojam, možda vještice nikad nisu dobile instrukcije kako se ta sprava kao što je šteka koristi. Možda je to fakat bio misaoni pojam, pita se Ina. Najgore je noću čekati te vještice, i jutrom se buditi zajedno s njima, i pratiti njihov bioritam života. Te vještice koje su živjele oko nje. Vještice, beštije, rospije.

Ali osmijeh je nabacila i ide u nepoznato, a poznato. Jer tamo je već živjela, trebalo bi da se lako snaći u sredini u kojoj si prije živio, mada sada ovako slijepa nije više bila ništa sigurna, osim u svoju nesigurnost. Ovako iznenada slijepa samo je sto posto bila sigurna da je sto posto nesigurna.

Predala je pasoš na pasoškoj kontroli i uz plaćenu pomoć stjuardese koja će joj pomoći pri putovanju, a organizovanu od svog bivšeg dragog, uzela je za ruku tu pomoć pruženu i kročila je konačno ka avionu. Bila je to jedna od vještica koja će joj pomoći. Jedna najglasnija. Vodilja nad vješticama. Jedna koju je njen bivši posebno cijenio. A njena prijateljica. Koja je vrijedila više nego što je ona ikad. Koja je sa svojim prodornim glasom bila zanimljivija nego ona ikad što je bila. Jedna čija je familija u očima njenog dragana bila zanimljivija nego njena što je ikad bila. Jedna, čija je kuća i ono što se u njoj dešavalo bila zanimljivija nego što je njihova bila.

Ali pomoć je pomoć, mislila je Ina. Sve je bolje nego ovdje biti slijepa i sama. Nije više imala šta da izgubi, ono možda najljepše je već otišlo ka ponoru, vid.

Prošla je malim hodnikom koji je vodio ka avionu, osjetila je da je na pravom putu, a onda iznenada prije nego što će kročiti ka unutrašnjosti aviona, čula je od svoje plaćene pomoći svog bivšeg dragana: " Sretan put" i kročila ka ponoru. Aviona nije uopšte bilo.

Plaćenica se okrenula, ne trepnuvši pogledala u njenog bivšeg dragana i rekla:

"Nikad nam više neće smetati."

/ 15 / **Ratniče**

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
nemoći dotaći taj mir u sebi?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
lutati od grada do grada,
od kuće do kuće,
od kontinenta do kontinenta?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
skupljati torbe kao jedine vjerodostojne pratioce života svoga?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
kad te ljudi dave već poslije tri minuta razgovora?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
biti marioneta koja igra pod ljudskom zlobom?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
pljuvati po svome da bi se dopao i upao u tu šatru životnu?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
kad ti svi okrenu leđa?

Znaš li kakav je osjećaj,
ratniče,
čekati da sve prođe?

Ne znaš,
ratniče,
jer si ti svoj mir tražio ubijajući mene.

Ne znaš,
ratniče,
jer si ti svoje džepove punio pustošeći mene.

Ne znaš,
ratniče,
jer si ti svoj ponos krpio pljujući po mom.

Ne znaš,
ratniče,
jer si ti svoj ego dizao,
gazeći po mom.

Ne znaš,
ratniče,
jer si ti mrzio sebe,
mrzeći mene.

Ne znaš
ratniče,
ali znam ja.

Ne mrzim te.
Prezirem te.

I znaš šta ratniče,
ja ipak nekako dotaknem mir
ovako.

A ti možda od savjesti
nikako!

/ 16 / **On je kao vjetar**

(Mogućnost izbora mora da postoji, uvijek. Mogućnost izbora da prestaneš biti pion mora da postoji. Ako je nema, doći će jednom. Ta mogućnost izbora da uzmeš život u svoje ruke. Doći će valjda jednom. Ako ne dođe, bar nam ostaju uspomene na pokušaje.)

shopping

1995

Sa osmjehom na usnama i sjajem u očima ugledala ga je za šankom. Sva njena hrabrost se nalazila u tom pogledu. Pogledu koji obećava. Sa osmjehom na usnama i sjajem u

očima ugledao ju je za šankom. Sva njegova hrabrost se nalazila u tom pogledu. Pogledu koji obećava.

2014

Svaki početak joj je bio težak. Ovaj već traje nekoliko dana, sedmica, mjeseci pa i godina. Isti mu je obim i inezitet u proljeće ili u zimu, ujutro ili podne, za Božić, Bajram ili Novu Godinu.

Danima toliko i ne smeta ovaj početak, ne toliko koliko noćima. Jer noć je bila prijateljica ovog početka, druga i varalica, samoživa izdajnica, nepopravljiva učenica, dugogodišnja nebeskim demonom opčinjena žena koja je bila i ubijedena da je i noć dan.

Kako je noć početak ovog kraja, istovremeno je dan kraj tog početka.

Ina se rastavlja.

Gubi se, nevidljivom rukom briše, sigurnim koracima korača, ne osjećajući niti sunce, niti pjev ptice, niti žubor potoka, niti smijeh prijatelja. Gubi se, korača, a ne zna ni gdje ide. Žuri sa vodootpornom maskom i maskarom na licu, korača i gubi se, zaledi se ponekad na nekom oborenog pogledu, jer ne zna gdje ide, zna samo da žuri, ti koraci žure, gube se, lede se, stide se i tog oborenog pogleda, jer sumorno i sretno čeka dugogodišnju noć ubijedena da je njena sudbina tolike godine baš u toj noći koja je ustvari dan.

Kad stigne, ispusti masku i krikne, jer je noć koja je njen dan i dan koja je njena noć postala ubojica otrovnih i laskavih, odveć slatkoriječivih riječi.

Riječi koje se slušaju i liče jedna na drugu, i ne čuju se, a razumiju se.

Kako je jedna žena njenog kapaciteta 19 godina držala noć za dan, a dan za noć.

Pita se odakle joj snaga, hrabrost, istrajnost, da bude uvijek druga? Pita se, kako joj ranije okovi nisu popucali, jer po šavovima u mozgu je već odavno.

Noć je bila prijateljica ovog kraja, ne početka, nastavka, maštarije, nebeskog ludila ili sudbine Božanskih prepletenih ruku koja povlače konce u lutkarskom kazalištu od života.

Jedan kraj konačno Ina skonta, ali ničiji nego njezin.

osveta

Jer Ina je počela da razmišlja o osveti. O osveti ka sreći. Istinskoj sreći. Osveta bi bila slatka i sjajna, ali kad i kako pomislila je Ina poslije 19 godina u zatočeništvu. Kad i kako kad je bila uljuljana i ušutkana, zaglupljena u njoj svojstvene demone lagodnog života zvanog druga žena, jer za drugi nije znala.

Mislila je da je i biti druga bolja ljubav nego nikakva ljubav.

O normalnom životu nikad nije sanjala više. Par puta pokušajući, sumorno su vukli konci druge okolnosti. O normalnom nije sanjala, jer je bilo dosadno, suviše šablonom uigrano.

Život nije gledati kako se odigrava, kako će se zbiti. Život je živjeti. Osluškujući, koliko se trudim da ti ugodim, ali ne osjećajući da se to radi prirodnim putem iz duše, odbijala je sve dosadne prilike koji su željeli da zauzmu mjesto broj jedan.

Bilo joj je dosadno i sumorno, navikavši na taj kik zvani druga žena, bilo joj je dosadno i sumorno, jer nije bilo mangupa, heroja ulica, borim se da te dobijem, ali nikad nećeš biti moja. Bilo joj je dosadno jer mangup drži konce svojim majmunlukom, moja si doživotno, ali si ničija; samim tim što si moja.

Osveta bi bila konačno neoboreni pogled. Osveta bi bila koraci koji ne žure. Osveta bi bila koraci koji znaju gdje će. Osveta bi bila drugi muškarac. Više otrcano i s klišeem nabijeno ovozemaljsko ludilo napačenih igrača života, u oba tima, muškom i ženskom već hoda i sveti se na taj način nedužnom roblju, mislila je Ina, ne želi ona da bude još jedna iz mase. Držaće ona masku noći sigurno koračajući ka danu koji opet žuri ka noći misleći da je dan, i sve u krug. Zapetljaće se dan i noć, noć i dan, jutro i sutra, izbljediće granica noći i dana, dana i noći; ali sve dok ne osjeti suze, sve dok je ne zaboje suze, sve dok je ne počnu peći suze.

Sve dok ujutro ne želi da vidi sebe u ogledalu, jer ružnoću od tih suza koje pljušte ne može da podnese. Ne može da podnese svoj lik u ogledalu, lik koji toliko plače, a kad se pogleda u ogledalo opet joj se plače, jer tada vidi šta je uradila od prvog plača, našta liči. Onda joj se tek opet plače, i tako sve u krug.

Uh...to ogledalo, opasno je, ubitačno, plač, koji je neizbrisiv, podočnjaci do zemlje, maskare koje više ništa ne pokrivaju, vodootporne maskare, kamuflaže sunčanim naočarima. Nikom se ne ponovile te suze. Te suze najgore su. Te suze slatkog kajanja. Dosadne. Igraju se dana i noći. Traže. Analiziraju. Upoređuju. Obim i intezitet. Tugu i nesreću. Dan i noć. Noć i dan. Sve dok ne počnu i suze živjeti.

Tada postaje igračica. Zajebana igračica koju je zeznuo sudija i koja mora sama. Ispočetka. Tada osveta postaje depresija. Neki bi s diplomom rekli.

Tada osveta postaje depresija, neki bi je nakljukali tabletama koje više ubijaju nego što oživljavaju. A ta depresivna žena, proglašena od onih s doktorskim papirima koji su učili knjiški i karakteristično po knjigama, više od 5 od 10 simptoma, trenutnih, hm, knjiga kaže depresija; ta mora da jeste, proglašena od doktora koji se bave ljudskim umom a ne znaju doći do korijena, proglašena od doktora koji ispucaju svoj sat s pacijentom, dobro mu još naplate ono što je on mogao i sam sebe da proglasi.

A ta doktorski proglašena depresivna žena i dalje hoda.

Hoda, ratoborna, blatom izgužvana, popljuvana, išamarana, osramoćena i dostojanstvom već izgubljena. Bolje joj je da hoda, nego da priča, da troši svoj teško zarađen novac, bolje joj je da hoda, a preporučila bi i šrinkovima ne da hodaju, nego da ubrzaju svoj sistem simptomisanja i karakterizacije ljudske psihe knjiški i sistematski, maratanom i trčanjem.

Treba im brza injekcija, ubrizgavanje novih metoda u njihov zastarjeli hemijski sustav.

---Blago stvarnim luđacima, mislila je i plašila se ona.---

hope u could help

Ukucala je šta traži, gdje želi da ide, pomolila se hiljadu puta nekom koga većina cijeni i voli, imaju nadu i moć kad se mole. Ona je nažalost bila licemjerna vjernica koja je uvijek tražila pomoć samo u nevoljama, uvijek je on bio tu u njenim molitvama kad se nešto kuhalo, nesigurno, kad je bila u nevolji, životnoj opasnosti, tada se uvijek molila.

Zašto se sada moli, pitala se, putovanje ko putovanje. Nema briga. Valjda.

Zakazala mu je sastanak u Parizu. Naravno da dolazi, obradovao se kao malo dijete kad dobije svoju igračku koja mu je bila sakrivena. 6 godina je prošlo otkako se nisu vidjeli, ona kao druga i on kao prvi. Da li će doći, da li će se pojaviti, da li su se dogovorili kako treba, da li će kasniti avion, ili avio kompanija početi štrajkati radi malih plaća, hiljadu je briga bilo u njenoj glavi.

Inače je Ina bila podložna raznim mogućim i nemogućim brigama, i onim stvarnim i onim koje bi se mogle desiti. Valjda nije željela biti povrijeđena i tako brinući imala je skoro uvijek rješenja, ako bi kakva briga se pojavila. Zato je kod nje uvijek jedna časa imaginarna kraj kreveta, s pola vode, uvijek se pitajući je li polupuna ili poluprazna.

O kakav je to život zabrinut bio, plašljiv i zabrinut. Kasnije su i putovanja, koja su bila njen hobi, postala dosadna, opet se Ina vraćala sebi, umornoj, iscrpljenoj sebi, i svojoj apatiji ka životu, možda je to samo kriza srednjih godina, pitala se opet.

Pariz je bio kakvog ga je i zamišljala

Pariz je bio kakvim ga je i zamišljala. Romantičan. Kiša je padala niz njene očne prozore jer je on dolazio. On zbog kojeg je uvijek bila druga. On koji joj nikad nije dao da bude prva. On kojem će opet biti prva preko vikenda. Mislio je on...

"Šta ti je plan", pitala je drugarica Viktorija dan prije.

'Ništa', provesti s njim vikend, nasamariti ga da dođe ženskim adutima, a ne dati mu da mi priđe u krevetu, pogledati ga, pogledati to tijelo zbog kog sam bila u zatočenstvu,

pogledati ga zadnji put.'

'Zadnji put, ti si otkačila, si kupila pištolj, upitala je Viktorija, smiješeći se?'

'Ne, nisam kupila. Više otrcano i s klišeem nabijeno ovozemaljsko ludilo napačenih igrača života, u oba tima, muškom i ženskom već hoda i sveti se na taj način nedužnom roblju rekla je Ina; ne želi ona da bude još jedna iz mase. Osvetiće se ona na većem supstilnijem nivou.

'Ti si otkačila', rekla joj je Viktorija,

'Kaznićeš sebe samo s tim što nećeš otići s njim u krevet'.

'Šta možeš izgubiti, šta već nisi? Čekala si ovaj momenat u suštini tolike godine. Borila si se da budeš ko drugi svijet, prva i jedina, u vezi il' normalnom braku, borila si se za te ponekad i dosadne porodične skupove sa svojim draganom, za ta skijanja i ispijanja tople čokolade dok sunce zalazi na horizontu, sjediš u vunanim čarapama i gledaš na veličanstven prizor snijega na planinama kroz staklene prozore od poda do plafona, dok on pali električni kamin jer ti se promrzle noge ne mogu ni kroz vunene čarape ugrijati.

Borila si se da vam bude zabavno na snijegu uživajući kao djeca, ne osjećajući ni led, ni snijeg, ni promrzle ruke, ni hladne tabane; dok se spuštate niz obronke planina, izvijajući se lijevo desno, stižući do cilja. Borila si se za godišnje odmore i pravljenja kuli od pjeska sa svojim draganom dok se djeca brčkaju u moru. Borila si se, iako možda razumom nisi, borila si se srcem. Stereotipnim razumom nisi izdržala. Nisi ko druge, druge koje haraju i uništavaju, možda glume ili ne, ali ti nisi glumica. Čitava kugla zemaljska je postala sjecište razuma koji sve kalkuliše, računa, preračunava, mjeri, na kanifu, na godine, na nacije, na podjele.'

'Kupi sebi hrabrosti nekako da opet budeš vikend prva, pa i to je za ljude, zar ne?'

'Jeste, za ljude je, nije za mene', nasmiješila joj se Ina.

Viktorija je znala da u suštini sve što naumi, Ina i dobije. Uvijek je tako bilo. Snagom svoje volje, upornosti, marljivog rada, dobrih prijatelja, dobre riječi, pomoći kojima svakom želi da uputi, osmijehu za sve i uprkos boli i maski koju nosi tolike godine, uvijek je dobijala šta je naumila, šta god da je to sada bilo, mislila je Viktorija i pomalo bila znatiželjna.

'Halo, dobar dan, Kajla vi me ne znate, ali imam podatak da će vaš muž, putovati u Pariz da se nađe sa jednom starom poznanicom', izustila je Viktorija na telefon brzo i još brže skoro panično i bez daha spustila slušalicu.

'Šta, kako, ko ste vi, halo' upitala je Kajla, osjetivši već spuštenu slušalicu???

before...

Ne žuri se Ina, ni u postelju, ni iz postelje.

Ne žuri se, jer zna da on uvijek dođe. A i ode. Samo nije znala da se on žuri i u drugu postelju. Postelju njene drugarice Kajle, a njegove žene, sve dok jednom slučajno i Viktorija koja je radila s njima nije krenula na kafu i tada je i saznala da su ona i Slaven par.

Ina je upoznala Kajlu. Radile su u istoj firmi. Kajla koja radi drugu smjenu i Ina koja je prešla u prvu počele su da idu u shopinge. Plakale su zajedno, ne mogavši izabrati adekvatno donje rublje, ne znajući jedna za drugu, ne znajući da imaju istog dragog, družeci se. Ina je voljela druženja s nasmijanom Kajlom i ne samo toliko zbog sočnih tračeva iz porodičnog doma svoje drugarice, kojoj su usamljenoj Ini izgledali kao tračevi iz nekog modernog, ali vanzemaljskog svijeta i koji su punili njen svijet humorom. Svijet u kom ona nije bila.

Ali nije ni žurila. Ina nije nigdje žurila, ali daleko od toga da je mislila da neće stići. Već godinu dana se voli, sretno voli u vrućim zagrljajima i povremenim izletima koje joj je obećavajući pogled ponudio, prodavši se kao slobodan, a ustvari Kajlin muž.

Obećavaju i ispunjavaju vruće i razigrane dodire jedno drugom u postelji. Dalje od toga nikad ni nisu stigli.

Dok su šetale i razgovarale Kajla je počela da plače. Kajla je plakala jer je bila umorna. Dok su hodale i časkale butikom, isplakala je Kajla kiše tuđih, prljavih, kapitalističkih, izgužvanih, samoživih ubojica poštenja i morala koji se za tako lagane laži spušta za čas i samo za čas u svijet u kom je sve kao na slici, zategnuto i čisto, namješteno i pomalo umorno.

Isplakala je poplave tuđih, kapitalističkih, nacionalističkih, vjerskih, rasističkih, nacističkih, šovinističkih ubojica poštenja i marljivog rada, isplakala je tuđe, a svoje muke, samo uništeći svoje nasmijano lice. Osim sveg umora, pod kojim prolazi jer grade novu kuću i radi se 300 na sat sa željom da se stigne i da se iskopira nabrzaka zapadni sistem, Kajlin muž već danima s njom ne razgovara. Šta mu je, pita se Kajla na glas jecajući zbunjenoj Ini i Viktoriji. Da nije bolestan, zaglavio pod okrilje igrice na sreću ili se krije pod šutljivom maskom?

Dan je bio jesenski.

Izašle su iz butika i uputile su se u drugi butik. Kajla se ogledala pomalo zbunjeno u izlogu cipela i brisala suze izdajnice ili suze olakšavajuće. Šetale su buticima, gledajući nove jesenske džempere u raznim nijansama žute boje i Kajla je još koju suzu obrisala uništavajući svoje lice, plačući za njegovim riječima koje želi da oslušne. Kajla, osjetivši

se bespomoćnom i pomalo osramoćenom je prestala da plače kad je u izlogu vidjela novi model majice koja joj se već duže vrijeme dopadala.

Šoping je nekad i dobra terapija protiv suza. Drugarice su nastavile raspravu o pokretnoj slici bez tona, Kajlinom mužu, Ininom ljubavniku, a po Viktoriji samo zanimljivom dasi, koji je sam izabrao svoj ljubavni put kroz kazalište svog života.

2014, Paris

Kajla je stigla u Paris. U isti hotel gdje se Ina s njim dogovorila. Ne pokazujući da išta zna od Ininog plana da se nađe s njenim mužem taj vikend, naručile su šampanjac dvije drugarice kad su se iznenade srele i sjele da ćaskaju. Ina vidno zamišljena nije znala šta se dešava. Upitala je nespretno 'gdje je Slaven', i dobila odgovor da je kući i da će doći kasnije tog dana da se nađe s Kajlom jer idu na koncert Madone.

'Ipak ste se pomirili', rekla je Ina radosnoj Kajli.

'Da, Madona čini čuda' osmjehnula joj se Kajla.

'A šta ti radiš ovdje', upitala je Kajla.

'Na proputovanju sam samo, idem dalje poslije dva dana, putujem malo i tražim mjesto gdje ću kupiti mali studio u potkrovlju, s lijepim pogledom na grad ili prirodu, i skrasiti svoje umjetničke potrebe.'

'Pa baš u Francuskoj? Ništa mi nisi pričala.'

'O čemu sam ti trebala pričati. Drugarice smo znam, ali moje odluke su samo moje. Ti kao što znaš počela bi ja bih ovako da sam na tvom mjestu ili onako, ili ne na potkrovlju, ili ne u Francuskoj. Sigurno za svačije dobro, ali priznaj najviše za tvoje. Sigurno tu ništa pozitivno, kao čestitke ili svaka čast ili wow ili stvarno otkud to, rekla bi. Izvini ako griješim, ali ti se ne možeš promjeniti.'

Poslije popijene čaše šampanjca, zahvalila se Ina Kajli na društvu i rekla da žuri. Dogovorile su kasnije šetnju Parizom. Pokušala je da nazove Slavenu, ali je njegov telefon bio nedostupan. Poslije odmora u sobi, dvije drugarice su otišle u šetnju kraj Sene. Zazvonio je Kajlin telefon.

Vadeći najnoviji model iz Armanijeve torbice javila se na njega, razgovarajući na Inini nepoznatom jeziku. "Voljela bih da jednu fotografiju uradim sa novim modelom telefona," rekla je poslije razgovora, "a tebe kamera baš voli."

Dok se Ina namještala za taj vječni klik, Kajla joj se obratila i rekla: "Sve što je lijepo ima kraj, pa tako i ti."

"Hvala ti što si mi muža čuvala u tip top formi", rekla joj je, "mislim da si malo pretjerala prije par godine kad si ga ostavila, mi smo ionako pred rastavom."

"Samo malo strpljenja da si imala, ponekad zna biti isplativo, i možda bi bio s tobom".

"I još nešto, ovo ne radim zbog toga što si bila s njim sve te godine, mogla sam to i ranije da uradim, ovo radim što si nanijela bol, meni, kao drugarici", rekla je Kajla i povukla obarač, upucavši je u sljepoočnicu sa novim modelom telefona.

Upucala je u sljepoočnicu, uzela par fotografija tako nemoćne, puhнула u telefon ko i Bond u pravi pištolj i osmješkujući se otišla ka Slavenu.

Pokazujući mu slike, rekla je: "Gotovo je, po dogovoru, daj mi lovnu sada."

kraj prvog dijela, br.1

Slaven je na zakazano mjesto u Paris, stigao na vrijeme. Sjeo je u restoran u kom su se dogovorili on i Ina, naručio makiato i krosanu i čekao je da se pojavi. Bilo mu je neobično milo što će se sresti. Pola šest se bližilo. Sad će, pomislio je.

Nikad nije kasnila. Sjedeći, zavaljen u fotelji, osluškujući muziku sa radija, s leđa mu je prišla jedna osoba i lagano ga potapšala po ramenu.

"K, kkk Kajla...", uspio je izustiti.

kraj prvog dijela br.2

Ina je u Pariz stigla na vrijeme. Na onoliko vremena, koliko joj je potrebno da je sama u tom gradu. Da ga prođe i obiđe bez pratnje i dodatne neophodne vrućine za koju je mislila da će se desiti između nje i Slavena. To vrijeme joj je bilo potrebno. To vrijeme da šuti. To vrijeme da hoda. To vrijeme da obilazi. To vrijeme da sanjari. To vrijeme da osjeti. To vrijeme da upotpuni. To vrijeme da se sabere. To vrijeme da potroši. To vrijeme da podijeli. To vrijeme da nadoknađi. To vrijeme da zaboravi. To vrijeme da se osvrne. To vrijeme da odbaci. To vrijeme da zahvali.

Dogovorili su se u pola šest i sada je pohitala na mjesto na kom će se sastati. Samouvjereno kročivši u taxi, dajući napisanu adresu taksisti, ugledala je nasmiješeno Slavenovo lice u retrovizoru. Prije nego što će kročiti jednom nogom, ponovo na trotoar, on je već udario po gasu.

kraj prvog dijela br.3

/ 17 / The modern nomad

Nije imala nikakvog mira čak ni ovdje. Sjedjela je pored jezera Vättern, čekajući da kćerka stigne. Sa suncem na svojoj koži i lakim vjetrom, čekanje je bilo podnošljivije. Kako bilo ko nije mogao biti bezbrižan s prekrasnim plavim jezerom okruženim kamenjem, pijeskom i drvećem.

Drugo najveće jezero u Švedskoj bilo je mirno. Temperatura u zraku iznosila je 22 C. Ovdje možete uživati kao i u Kaliforniji, osim što se ovdje razgovarao teži švedski, ali i mekši od njemačkog jezika.

Kraj obale nije bilo mnogo ljudi.

Najveći dio gomile nalazio se u centru grada gdje se velika bina nalazila u Rådhuspark-u. Bila je glavna proslava švedske plave i žute boje. Šta bi moglo se desiti tog dana 6. juna, nacionalnog dana u Švedskoj, osim što ima još dva smiješna sata da ubije u gradu u kom je živjela.

Šetala je oko plaže i gledala prolaznike i razmišljala o licima koja je upoznala, prijatelje, bivše saradnike, njene učenike i ... njenog bivšeg.

Jedino što bi moglo se desiti je... možda vidjeti ga. Nema osjećanja čak i ako ga vidi. Nijednom žicom nisu vezani, ali bi željela da izbjegne to lice s velikim, ali uglavnom lažnim osmjehom.

To je u svakom pogledu bio veliki turn off za nju. Gotovo bi joj oduzelo cjelokupnu, jedva postignutu pozitivnu energiju, steknutu kad se preslila iz tog grada.

Imala je još jedan sat prije nego što dođe njihov autobus za aerodrom Arlanda. Uskoro će stići njena kćerka, kao i autobus. Vrijeme je da se vrati tamo gdje će se sresti sa kćerkom koja se vraća od svog oca i bake i dede koji žive tu. Nadala se da neće biti tužna, mada je znala da je to neizbježno, i da se ponosno vraća u Montreal. Nadala se da je već prihvatila život normalno, nakon što se njena mama razvela od njenog oca. Sada je velika djevojčica s 15 godina i njen smisao za humor je baš kao i njene majke, težak i sarkastičan, prolazeći kroz kosti. Ponekad možete skoro da plaćete koliko je patetičan. Ako ste osjetljivi, naravno. Ako ste jaki, naći ćete je nevjerovatnu i originalnu.

Ina nije bila umorna, gotovo spremna da ponovo ide na avion za Montreal. Ujutro je došla iz Kanade i šest sati kasnije sa aerodroma Arlanda u Jönköping.

Nije mogla da dočeka da se vrati.

I ništa se ne može nepredvidivo desiti. Osim kiše, možda. Blage na njenom licu. Sjećanja

Samo to. Ništa drugo. Nema vezanih niti, čak i ako ga vidi, ali više ne želi. Šta je mogla da uradi osim da pokuša da ne razmišlja o njemu još jedan sat.

Ali misli dolaze same, ona ih nije mogla zaustaviti.

Nadala se da će kćerka stići na vrijeme kako to obično radi, tako da neće biti kasno za taj moderan i udoban Swebus sa svom opremom koju u 21. vijeku zapadna civilizacija treba, kao što je besplatan Wi-Fi, punjač i čist toalet. Kakav luksuz je biti dio toga.

Šta bi moglo poći pogrešno, osim kiše ponovo na njenom licu. Sada joj izlaze iz očiju, suze koje nije mogla zaustaviti. Otišla je u najbližu prodavnicu i kupila nove vlažne maramice za ruke, mars i bounty čokoladicu.

Dok je razgovarala s prodavcem na nezaboravljenoj švedskoj platila je stvari i iznenada ga je vidjela. Smijao se sa novih lokalnih novina u blizini blagajnika sa onim osmijehom na licu kao i obično. Šta bi moglo biti pogrešno tog dana šestog u šestom, osim kiše na licu zbog tog velikog, ali uglavnom lažnog osmijeha. Na sjajnom papiru sa tekstom ispod pisalo je: "Ako nešto može poći pogrešno, poći će."

Marfijev zakon, mislila je, bez mogućnosti da ponovo razmišlja normalno. Riječi su joj bljesnule odmah, iz sjajnih novina. Prekrivali su joj sposobnost razmišljanja i čitanja ostatka teksta. Uzela je kusur, otvorila mars čokoladu i gotovo se sudarila s ljudima koji su stajali toliko blizu nje u liniji. Kulturno se izvinila, kao da je njena greška što ljudi stoje toliko blizu nje, ali ustvari želeći da vrišti skloni se, zar nisi čuo za lični prostor? Otišla je, skoro trčeći, gledajući zbunjeno gdje je ostavila vrata kada je ušla.

Ponekad je to problem sa sjajnim prodavnicama koje se bore za naklonost svojih kupaca, kako fizičkih tako i onih online. Nekad nema izlaza kad si unutra. Ponekad zbog sadržaja samih produkata, a ponekad radi mudrih prodavaca. Ali zašto sada, pitala se u maloj prodavnici kao ovoj.

Istrčala je, konačno dosegnuvši do vrata, boreći se za zrak i misleći na nasmijano lice njenog bivšeg sa naslovnice. Još uvijek je dobro izgledao, u to je bila sigurna. Ali te riječi, Marfijev zakon. Šta se dešava? Da li je on to pričao njoj, direktno ili indirektno. Sigurno sebi narcistički umišlja, nesposobna da shvati da je kraj jednoj vezi. Gotovo. On nije bio sposoban da vidi istinu. Njenu istinu. Ona je pokušala da razumije njegovu. Njegovu, da ne ulazi s njom na drugi level u vezu. Ona je naivno mislila da su već na drugom levelu.

Ili joj je slatko prosipao sladunjave egoističke laži u koje je vjerovala. Koji haos. On, tako razumno potkovan u toj njihovoj vezi, bez sposobnosti ili volje da shvati da emocionalno bez razumnog je kao ručak bez dezerta. Vjerovatno bi joj odgovorio da on ne voli desert bez da uvidi da neko drugi voli. Da neko drugi ovisi o dezertu. Sebični mali licemjer,

kojeg je voljela.

Da li je znao da je u Jönköpingu? Sumnja u to. Ali ipak bi trebala biti na oprezu u slučaju da nešto nije u redu.

"Zdravo, kako ste Ina " neko je zaustavio na izlazu iz radnje. To je bio bivši saradnik, uvijek ljubazan, lijep i nasmijan čovjek sa riječima mudrosti za dijeljenje kada su imali mjesečne sastanke na poslu.

"O, zdravo, u redu sam hvala. Lijepo što vas vidim. Kako ste? "

Razmijenili su uljudne riječi jedno s drugim, pitajući o porodici i sadašnjim projektima na kojima rade. Nije mogla uspijeti da mu kaže da se preselila. I prije nego je preselila počela je raditi na drugom poslu, tako da su izgubili kontakte. Ona ne zna zašto ne govori mu ni sada da živi u Kanadi. Potpuno je pod kontrolom, znajući da sjedi jednim dupetom u mnogim stolicama, u mnogim zemljama, na mnogim kontinentima, na mnogim mjestima, ali nekako nije uspjela reći da se preselila. Ona uvijek fizički kad preseli, duhovno ostane.

Ostavila je dio sebe u svakom gradu u kojem je živjela, a ne samo u Jönköpingu.

Ali to je u redu. Nije joj smetala ta njena sudbina, jedne ostavljene, sa ratom iza leđa. Je li bila umorna? Naravno da jeste. Poslije nekog vremena nije više željela da akseptira da je žrtva rata, ili još gore žrtva ljubavi, ili jedna za žaljenje. A bila je.

To je bila ona kakva je. Lavica u ovoj džungli zvanom život. Ili je bar mislila da je lavica. Ona je bila ta koja je jaka, ta koja je zabavna, ta koja je zdrava, ta koja je prijateljica, ta kojoj se moglo vjerovati, ta koja je kulturna, ta koja je seksi, ta koja je luckasta, ta koja je profesionalna, ta koja je fleksibilna.

Ona je bila ta.

Poslije nekog vremena to je bila ona kakva je i njen životni stil modernog nomada. Lakše je tako, razmišljati, reagovati i živjeti.

I pretvarati se ...

Možda.

Ili možda ne.

Ne mariti seliti se iz mjesta u mjesto, sa kontinenta na kontinent. Ona ne bi marila ni da preseli u svoj rodni grad, ako bi uspjela biti emocionalno i finansijski nezavisna kao na zapadu.

Život je usuditi se sanjati.

Ona već sanja o nekom francuskom selu možda u pedesetim godinama.

Jönköping je bio posljedni koji je ostavila i otišla u nešto drugo. Ina je dobijala sve što je željela. Njena kćerka je započela školu i sve se odvijalo tako glatko koliko je samo moglo. Sada je velika djevojka skoro 15 godina i vidi svog oca tokom ljeta. Razgovaraju na viberu i vide se digitalnim putem u toku godine. Prošle godine kada je kćer imala 14 uspjela je da je odvede u Švedsku do oca, otišla je u svoj rodni grad i onda na odmor. Srela je svoju kćerku koja je bila s ocem na odmoru i poslije svog sedmodnevnog godišnjeg proveli su još 5 dana zajedno, a zatim se vratio u Kanadu kako bi se spremila za svoj deveti razred.

Pričali su još nekoliko minuta, Ina i njen saradnik, a iznenada je došla još jedna kolegica. Srdačno su se svi pozdravili, ispričali i svako nastavio svojim putem.

Ina je nastavila šetati, gledajući na sat i računajući koliko joj je vremena preostalo.

Tada je osjetila ruku na svom ramenu. Okrenula se i skoro počela da trči kada ga je vidjela. Njen bivši je stajao iza nje, želeći samo nekoliko riječi od nje.

Pokazao joj je kartu u jednom pravcu za Kanadu sa svojim imenom na njoj i upitao je: "Da ili ne?" Iako nije mogla da zamisli prikladniji način od tradicionalnog na koljenima, iznenada je shvatila zašto Marfijev zakon. Umorna je od igranja šaha sa tim čovjekom.

Rekla mu je pričekaj, otvorila torbu i izvadila fotografiju iz nje. Pokazala je. Na fotografiji je bila ona sa prebačenim rukama muškarca čeličnog pogleda, njihovom sedmomjesečnom bebom, njenom kćerkom iz prvog braka i njegovom iz prvog.

Rukovali su se zbogom, okrenuli i svako pošao svojim putem.

/ 18 / Just do it

Miris asfalta je u njenim nozdrvama tog ljetnog prijepodneva sjedeći na balkonu uz muziku nekih akorda koje je podstiću u sebe. Opet u sebe, jer tamo je najteže zaviriti, a mnogima i ostati.

Sa 17 stepeni i s golim promrzlim tabanima, razmišljala je da opet obuče svoje vunene čarape i da ih i ne skida do odmora u Hrvatsku. Vrijeme je promjenljivo čitav dan, sa

ljetnih plus 17 stepeni i pljuskovima, kao i njeno raspoloženje, plač pa osmijeh, kiša pa sunce.

Opet je otišla na čas, otišla u mislima, ostala je nasamo s njima. Prodorna zvuka automobila je ogromna, na čas je uši i zaboje. Negativna je opet. Treba da se opusti i uživa, a ne može. Misli na august i svoja topla neotečena stopala sa zvucima radija. Učmalost i dosadu, bez turbulencija, a pogotovo onih srčanih. Odmor, pravi odmor.

Otišla je u starost, onakvu kakvu poznaje. Onakvu kakva joj je dostupna. Pogledala joj u oči i vidjela da je jako dosadna. Skoro prodorna od toga koliko voli da se petlja u mladost. Da je dotakne i osjeti. Voli to možda starost, kad osjeti da gubi mladost. A mladost kad uvidi da joj je starost nezaobilazni drug, ako sve krene po loju, padne u još veću učmalost samoće, tog junskog dana, nego nazebla stopala, upala mišića ili išijas koji je prati iz godine u godinu.

Rekla je sebi da neće razmišljati o njoj, o starosti, ali teško ju je zaobići.

Pogledala je oko sebe na nasmiješena lica i zaboljelo je.

Polu 11, njena kćerka leži još u spavaćici i poslije prevrtanja po već i 13godišnjacima dosadnom snapchatu, ipak je uzela knjigu i čita. Kad se počne čitati, rijetko se desi da se knjiga i odloži tako lako. Načas je zaboljelo, ono što je njenu kćerku zaboljelo; a to je samoća njih dvije. Pogledala je okolo, dolje, gore, u prošlost, u budućnost, i zastala; rekla zbogom tužnim mislima. Ne može tu ništa više učiniti.

Probala je, ne zna, ne može.

Otrovi ljudi su ogavni, ubitačni, otrovi ljudi koji im ne daju do sebe, do tuđe sreće, kao da su nje dve uklete na tugu i samoću, kao da će pokvariti tuđu sreću i samom pomišlju da se s nekim druže. Takvi su ljudi, nedodirljivi. Možda bi i sama zatvorila svoja vrata, kao takvi ljudi, da je u njihovoj situaciji, ne zna, nije sad u njihovoj situaciji, u svojoj je, jadnoj i bijednoj, učmaloj i dosadnoj, sve je na njoj, sav jad i tuga i samoća, ne razumije to svako, a pogotovo ne mogu osjetiti.

Opet isto, njene misli i ona je toliko u biti tužna, da je glava i mozak bole od te tuge.

Bolje i samica, i zatvor, nego neki, koji će se izvaliti, mrtav umoran u pet s posla, sa velikim i teškim trbuhom, čekajući petak da povuče iz flaše; i s tako smrdljivim da ona ne bude sama. Neka.

Ne zna ona, da je ljepša samoća od svake novobrze nastale samoće udvoje, s njegove dvoje djece ili troje bonus. Teški su to putevi spajanja i razdvajanja.

Ne zna ona kako im je u biti lijepo, samo da se malo privikne; na gledanje okolo i upoređivanje.

Ne zna ona, kako joj pruža u toj samoći mnogo više nego u zajednici kako bi.

O Bože da joj snage, a i njenoj majci da izdrži ovo sve. Previše je već tuge popila.

Želi život bez turbulencija. Želi svoje mjesto, sama, uplakana ili ne, svejedno više. Od razmišljanja, stresa i plača, počelo joj je srce trokirati. Zaprave zakuca s vremena na vrijeme toliko jako, da ga osjeti pod dlanom svoje ruke.

Nije to od ljubavi. To je odneljubavi.

Opet sanjarenja u njenoj glavi. Dokle više, često se razumom pita? Dokaz da nije uspjela, već ima, i to dva. Diplomira je na propalim vezama i na nekome koji bi je volio samo radi nje, a takvog nema. Još. Dokaze kako ne zna mnoge da su uspjeli s tom jednom takvom vezom, također ima. Zbog čega si onda više dopušta iole ikakvo trošenje vremena na to. Zbog čega je sve na njoj, ova jadna samoća i tovar svega?

Zbog čega se ne može pojaviti neko "normalan" sa već svojim stanom i poslom i bez tovara žene? Neko ko je u blizini? Ne može, zna ona da ne može, jer ni ne ostavlja prostora takvima. Samo da joj niko više ne savjetuje ništa, šta bi bilo za nju najbolje. Taj tovar i sve nosiće sama odsada. Njena sreća je njena, a i njena tuga; samo tuge više neće biti!

A sreću je ionako teško sakriti.

/ 19 / Kad zastanem pitaću zvijezde, koliko me dijeli od tebe i tvojih visina

Ne.

Ne želi da vjeruje da je takva.

Mogućnost mora da postoji. Ta mogućnost da se bude s jednim u jednoj vezi. Potpun i cio. Dok traje. Fer play. Kad ne traje-gotovo je. Bolje je tada otići mirnim putem nego nositi korake u sebi, a nikad ne zakoračiti ka izlazu.

Možda je licemjerno ne htijući to da si prizna bila ista kao i on. Ili bar slična? Sa lažnom moralnom igrom s otvorenim kartama za budućnost, a vidjevši sadašnjost kao njegovu.

Da li je naivno vjerovanje stoljećima utkano u njen sustav poimanja ljubavi i vjernosti, upravo baš to, monogamija? Do koje opet ne može doseći, a koju bezazleno oduzima drugima. Bar tako misli. Možda su i te druge koje su ustvari prve isto s nekim drugim,

koji je nekoj prvi. Koji košmar.

Ponekad pomisli kako je lakše biti časna sestra nego ovako se igrati bez igre i pravila i opet ona ostaje ta koja je sama, jer ona vjeruje, suludo vjeruje da će stvari jednom ipak da se promjene u njenu korist.

I naravno da je ona ta koja će da ih promjeni. Vidi svoj život i igra se još, a onda će se upitati, da li se kajala? Da li se kajala što je noćima sjedila i pisala, crtala ili gledala filmove, sama? Onda će se upitati da li se kaje što je zaspivala i budila se sama, s cvrkutom ptica umjesto s glasom voljene osobe? Onda će se upitati je li vrijedilo sve kikove i adrenalinske groznice strasti s njim svesti na ovo štivo i završiti filozofiranje na tu temu, gdje ni Bogovi nemaju odgovore.

Nekim stvarima samo pratiš i slijediš korake i znaš da su ispravni, tako i ovi njeni koliko god možda bili tužni.

S kojim pravo ima onda ona da osuđuje druge? I njega? Koji i poslije prve opet želi nju? Zar ne bi bila sretna neka druga na njenom mjestu. Možda bi. Šta je s njom? Zbog čega filozofira?

Dok putujemo sebi i u sebe na dobrom smo putu da možda i stignemo.

Ne zna, nije joj jasna ta igra strasti. Vjerovatno je zato i igra. Igra bez pravila i znakova koji pokazuju najbolje smjernice. Moje ka tvojim ili tvoje ka mojim. Udruženi smo jači, opet ka nekoj monogamiji. Monogamiji prema samome sebi. Vjerna je i dostojna sebi od danas. Ne interesuju je druge igre, moralne ili ne. To je problem, s njom nema kalkulacije, to je problem ili olakšanje.

Kazna ili smiraj. Mogućnost da začepi ovu svoju tugu monogamije ili misli o ljubavi mora da negdje postoji. Jer u njenom svijetu samo parovi koji su s jednom osobom su u ljubavi. Ostalo je čista kalkulacija i strast.

Ona svoj život živi jednom i tu nema mjesta greškama. Ne može, a da se ne pita, kakav je prema ženi. Dasa s instagrama. Kakav bi bio prema njoj. Ta igra zavodjenja, u koje je neke njene vile šalju nesvjesnim putem. Možda su pronašle digitalan put od njega do sebe, od sebe do njega. Te vile, digitalne vile, pikseli koji tvore tako dobrog dasu, koji možda ni ne zavodi, možda je to čisto on. Milo joj je oko srca. Ali su to ipak slike.

Ona živi s slikama. Čitav život je to radila i prije interneta i digitalnog svijeta. Možda joj je internet samo pomogao da vidi bolje. Da slike itekako mogu da pričaju. I bez dodira i mirisa.

Suspstilna igra se odvija nenaslino i nenametljivo. Neka sanjari. Neka sanja. Od sanjanja niko nije još odljepio. Samo su se možda nečiji snovi ostvarili. Njeni jesu, dosada. Možda

će i odsada.

Uglavnom se ostvare kada zna šta sanja. Uglavnom kada ne zna šta sanja ili hoće lutaju tada ovi snovi njeni u nekim polusnovima, niti su san, niti java. Na pola puta. Ni tamo ni vamo.

Možda su takvi najgori, ili pak najbolji. Tada joj daju podsticaj i vjeru da mora da vjeruje da bi opstala. Koja samoća se odvija u procesu dok sanjamo? Kada ostane vjerna sebi, tada to s lakoćom pruža i njemu.

Ako zatraži.

/ 20 / MRVICE S TVOG SRCA

Zatvorila je oči, uzela veliki kuhinjski nož, makaze i čekić i počela. Nije se zaustavila dok zadnji komadići njenog života nisu bili uništeni. Sve do temelja. Izrezano, polomljeno, sofa napaćena i izrezana, izbodena makazama.

Otišla je do kuhinje i zavirila u te tanjire, čaše i šerpe. Nije se puno obazirala ni na njih. A ni na podlost i podsmijeh kada je iskeno ispričala da pored šerpi, tanjira i čaša, su i kese, da se lakše spakuje kad zatreba, ako zatreba.

Koji život je vodila u nadi ništavila u kom se držala u zatočeništvu. Koji život je vodila u nadi u koju je vjerovala, tako da je i zadnji komad njenog dostojanstva otišao. Gotovo je sad. Ovako oboljela lažnom nadom više nikome ne valja, a najmanje sebi.

Odakle joj snaga da se toliko uništi? Odakle?

Kojom vradžbinom ili opakom silom se zablindirala? Kojom vradžbinom ili opakom silom već iz ljeta u ljeto, je stomak boli do srži, od stresa, od samoće, od smrznutih nogu, od neizvjesnosti u budućnost, od osmijeha koji ne vidi?

Ona više to, ona je kriva za sve ne može da sluša. Ona više njegovu manipulaciju ne može da trpi. Ona više ne može da trpi.

Neki dan je igrala po njegovom, rekla je sebi ok, nisi dobra; rekla je sebi ok, nisi dobra i ok je, priznaj da nisi dobra, rekla je sebi sto puta ono što joj je on rekao. Rekla je sebi i priznala, rekla je sebi ono što joj je on rekao; pljunula je sebi u lice, osjećajući tu pljuvačku još uvijek na licu, njegovu.

Onda si puknula šamarčinu da prestane. Osjećajući šamar kako pali i žari njen obraz, čestitala je sebi što ipak nije sjela na pod spavaće sobe i pucala se glavom od radiatora da prestanu misli, njegove riječi, njene riječi, njihove riječi, riječi ti si takva i takva, riječi i sama si zaslužila, riječi, pusti proći će, riječi, te podmukle riječi koje dolaze iz krhotina

nečijeg priprostog mozga.

Riječi, odvratne, zlobne i samožive pomoćnice priprostim žvlju koji ih koristi ističajući svoju veličinu i nadmoć; jer je pogani jezik koji imaju jedino oružje njihovog ispranog života. Ispranog mozga. Riječi kojih se stidi, riječi koje želi da zaboravi, riječi koje želi da sahrani za čitav život, ako bi mogla, i sebi i drugima, da ugasi, uništi, spali, zaboravi

i zauvijek progovori drugi jezik.

Zatvorila je oči. Onda je sve izderano, polomljeno i skrhanu od bola i do bola, pobacala kroz prozor, ne trepnuvši više. Prvi zvuk je bio najteži za podnijeti. Zvuk popucanog stakla, razbijenog bačenom stolicom, a onda je sve postalo samo refren. Kada je i zadnji komad bačen kroz prozor, poslije dva sata podivljalog, a tako mirnog čina, povukla je vodu, popišavši se u wc šolju i prvi put spustila dasku na njoj, zakoračivši ka slobodi. Usput je navratila do pobacanog smeća od svog života koji se nalazio na cesti, pobjedonosno se nasmijavši i ipak pokušala da pronađe u krhotinama i napuklinama tu diplomicu u koju je dvadeset godina prije naivno vjerovala.

Vrijeme je da se vjera opet vrati u njen život.

Bez nje je nema. Ne postoji. Nebitna je. Bez nje je niko i ništa. Bez nje je komad istrošenog tijela. Bez nje je bol koji jede iz dana u dan. Bez nje je suza koja se ne zaustavlja.

Bez nje je šamar koji više ni ne boli.

/ 21 / S nogama koje znaju gdje idu, koraci postaju lakši

Inine noge su postale umorne. Njeni koraci nisu kao pero lagani kao što su bili u mladosti. Njena putošestva su je odvele na različite destinacije, ali njene noge se nisu ugrijale, non stop

i umorne žedu za suncem, za sljedećom destinacijom, arhitekturom, klimom, znamenitostima, hranom. Svaki novi recept je slađi sa stepenice broj dva.

Da li će ikad otići tamo odakle je sve i počelo?

Upravo se seli po xxxxxx-put. Kao dijete rata koje je maloljetno napustilo svoj rodni grad i skoro uvijek sa jednim koferom, sada sa iznenadnim "bogatstvom" života na jednom mjestu, ne zna da li bi plakala od umora što 81 kvadrat i život od 8 godina na jednom mjestu pakuje u više kofera ili bila sretna.

Koji bingo, novi stan, već odavno je noge nose, ali nije bilo mjesta; nikad nije bilo mjesta.

Što zbog atrakcije i položaja samog grada, što zbog novih kao ona, izbjeglih sa jednom torbom.

Njoj nikad nije ništa falilo, a bila je željna svega, možda zbog iznenadnog prekida mladosti. Nije toliko osjetila prihvatne centre, izbjeglištva, neimaštinu, želju da se ima, da se ima što više, možda zato što je i sama imala. Uvijek je radila, još iz rodnog kraja, tako da je "uzela" posao/poslove u svoje tri poslijeratne domovine domaćem življu.

A željela je ona, ona kao i mnogi, da se ne prekida ta mladost...

U jednoj torbi imala je više nego mnogi u svojim vilama i dućanima. Imala je više nego oni na jednom mjestu. Sada je imala prije svega više domovina.

Imala je i primoranu fleksibilnost tuđih stihija.

Imala je mudrost.

Samo nikad nije imala ono što su mnogi drugi imali, mir.

U zadnje vrijeme i manjak prijatelja kada su uvidjeli da joj nisu otirač za noge pridonio je njenom nemiru. Da li je ona kriva, pita se sada, ležeći u stanu sa promrzlim tabanima, ili je kriva možda gramzivost da se napuni što više kofera, ta stihija nasilnog samoživog prilagođavanja da se bude kao drugi sa jednom postojećom domovinom, a stalno "plačući" za starom.

Ina nije bila opterećena s tim domovinama. Voljela bi ona i svoju kćerku naučiti tome. Doza patriotizma je bitna da se osjeća i pripada negdje, ali je bitnije sunce, mislila je, sunce koje grije promrzle noge, noge koje su hodale i išle s ljubavlju, uvijek ljubavlju prema drugom, sada ljubavlju prema sebi, samoživoj samoj sebi, niko kao ja sebi.

Jer opet će svi otići, svi koji u stvari nikad nisu ni došli, ostaće ona s jednim koferom, destinacijom, možda novom, možda opet u jednom pravcu, ali destinacijom.

Važno je da se ide. Počne li se zastajkivati, ili ne daj Bože stati, tada si siguran da ti je umrla svaka nada. Bez nade ne postojiš. Nema te. Nebitan si. Počneš li osjećati strah, strah i demon prošlosti, pokleknula si, a Ina je upravo to uradila. Ne zastajkuje, nije stala; samo je pokleknula.

Na čas...

Otvorila je oči i zaboljele su je od mraka.

25 godina je živjela u mraku, brišući suze zbog drugih. 25 godina je cmizdrila, moleći Boga da Revlon više izbací novu šminku koja neće dati suzama da poteku.

25 godina...još jednom posljednji put zaronivši u te suze, rekla je zbogom. I upalila svjetlo.

Probala je to već više puta tokom godina, suzama reći zbogom, prošlosti reći zbogom, okrenuti i otvoriti vrata ka budućnosti; ali se često vraćala tužnija nego prije.

Sada evo zaklinje se tu na svijetu, da ne boluje, zaklinje se pred svima, kao Dugme, al' pred Bogom ne smije. Ipak mora skočiti i zaroniti u svoje snove. Možda upali bar tamo svjetlo nakratko. Uvjeren je ona da će se ugrijati u snovima bar.

Mraka tamo nema.

U snovima život izgleda moguć, jer u javi nažalost nije.

Ina nije mogla dugo ni tamo biti sretna. U snovima. Gdje sanja sreću. Onda opet, zaključa snove i otključa život. I tako prolazi sve, vrti se.

Da li su je prevarile te srčane ambicije ili su je zaskočile na putu, malo joj samo pomjerivši smjernice i putanje? Prošla je kroz tunel, ide ka izlazu. Važno je da ide.

Ponovo počne osjećati te suze, možda ne padaju sada, oblak se zatvorio, ali ih se sjeća kako su padale. Zabole oči i od sjećanja na njih. Peku, te suze i sada, isplakane jučer. Otvarala je slavinu, da teče voda, sjedeći na wc šolji i ridajući. Otvarala je slavine, da komšije ne bi čule koliko je govno koje ne može da uzme prošlost u svoje ruke, zadavi je i prestane cmizdriti. Otvarala je slavine; kao da je koga i bilo briga, mogla je i krvava proći, izbodena, nakautirana, popljuvana, dušom utučena, sadašnjošću ubijena, budućnošću zatrovana; kao da je koga bilo briga.

Možda ne bi ni nju, preispituje se, mjeri, ne zamjera i samo je tužna nad sudbinom svojom, nad životom...

Otvarala je slavine, pojačavala muziku, nosila sunčane naočare po oblačnom vremenu, jer nije mogla uzeti svoju prošlost i zadaviti je. Kao da bi nekog i bilo briga i da su vidjeli te suze, dosta je njima i njihovih.

Slušala je tuđe ne pričajući o svojim. Uvijek je slušale tuđe; budala, sada bi neko rekao. Budala sada bi i ona rekla. Preporučila bi drugima koji slušaju tuđe nek ne zaborave na svoje, ni probleme, ni radosti. Ne pričati svoje, biti stalno promatrač koji klima glavom

da se "dopadne", "dodvori" ili jednostavno je osjetila istinu jer pričala ili ne; plakala ili ne; ljudi čuju ionako ono što im odgovara u momentu; čuju ili prečuju, ljudi su mašine kojima su osjećaji pojam o kojima se ne taberi. Pričala ili ne pričala, isto sranje; kad niko ne zna osjetiti ono što ona priča.

Onda bolje šutjeti.

Onda je plakala i te tuđe što su joj prezentirali, oni što su joj se izjadali, nemajući snage da preslušaju njene jer ne vide dalje od svog precjenjenog nosića, a i svoje. Tolko je govno bila da je slušala i plakala duplo.

Kad zatvori snove, ponovo upali mrak.

Vidi da ni u kom bitisanju, ni u kom aspektu nije bila drugima dobra. S maskom ili bez; isto je. Uvijek kotač koji se okreće, zbog tog nemira kojeg ima u miru, zbog tog mira koji je u njenom nemiru.

Nikad dovoljno dobra drugima, jer drugi nikad nisu mogli osjetiti ono što je ona osjećala. Zato su je i napuštali, nikad s njom stupali nisu u dublji kontakt, jer su uvijek u njoj viđali samo nekoga kome su se podsmijevali, nekoga kome je bila suparnica. Nekoga kome nisu željeli, ili nisu mogli pomoći.

Svjesna je ona te polupomoći koju je dobijala godinama, samo nikad nisu mogli ubiti i pomoći joj protiv te tuge. I tužan čovjek je bar živ čovjek.

Pomislila je na tren da bar ima tu moć i sposobnost da upozna nekog goreg smrada još tužnijeg i ružnijeg od nje same, te precjenjene dame i šta bi mu ponudila osim zajedničkog plača u dvoje.

Pomislila je na tren, na sve sreće udvoje, a onda pogledala realnosti u oči kada ispunjava neku aplikaciju na švedskom i pod poljem, udata ili sambo čuje sebe kako na glas kaže: "Bože sačuvaj."

Ali ipak počće lagati kako je sretna. Počće gledati sve seanse pozitivnog načina razmišljanja, počće se ponašati kako ga ili je već ima, nebitno šta, sreću možda; koja je praćena sa novcem, mužem, redovnim ljubavnicima, jelom, pićem i ićem; i sigurno i jeste. Vrijeme je da počne vjerovati kako sve što je prije znala i mislila da je sreća je u stvari šarena laža i da je upražnjavaju već oni koji je imaju. Sreća je osnovnog karaktera, trenutna u ovozemaljskom možda životu; ali ipak sreća; nek izvini Gospon koji utjeruje možda i istinu da su stvari i drugačijeg i malo dubljeg karaktera, da smo svi isti pod kapom Nebeskom, da se vraćamo ili dolazimo negdje kasnije isti, od zasluge i po zasluži, da trenutno i materijalno što imamo nam ne vrijedi kasnije i da nikad nismo sami.

Nek izvini Gospon.

U ratu, kada je 'napustila' prave roditelje i počela se sama boriti kroz život, metaforički je zamjenila mamu i tatu Evropom i Kanadom, ne iskorištavajući ih kao drugi što to rade, smijući se svojoj sreći, a ustvari nesreći, napaćene i izmorene izbjeglice. Jer s duplim državljanstvom, uvijek se zezala s drugaricama, kako je još veća meta muškim sponzorima.

Ne razumije niko njene demone, bori se ona s njima sama. Jednom je čula od jedne žene da bi voljela da sretne pravog đavla. Upitala je šta bi mu rekla, i sama ne znajući zbog čega je smatrala da je muškog pola. Rekla bi mu da je ostavi na miru.

I ona bi to isto uradila. Rekla bi mu da ide dođavola i ostavi nju i njenu familiju na miru.

Možda upali svijetlo tad; možda ubije tamu i zavoli tu cmizdravu damu u sebi.

Zbog čega, pitala se Ina, uvijek je željela drugima dobro; možda je to njena kazna. Možda stvarno treba biti ledena santa leda sa oštrim rubovima koje ostavljaju parnice.

Željela je da ode iz ovog hladnog svijeta dok još nije kasno! Zna da joj je hladno od hladnoće, oči je peku od plača, muka joj je! Od osjećaja, od toga što samo ona osjeća, od toga što samo ona voli, od toga što joj drugi ne pružaju ono što im ona pruža, od toga što je istrošena, emocionalno ubijena. Željela je da ode iz ovog svijeta.

Dokaze kojima treba da istakne kako je krajnje vrijeme da ide, koje pametne diplomate tako vješto upakiraju teško da ima. Dokazi su tako sigurno kamuflirani i s mašnicom prezentirani da i sami sebi izgledaju ubjedljivo. Tako proračunato i vješto.

Zato je najbolje...

Ne pripadati.

Ne ovisiti.

Ne osjećati.

Možda.

Zato je najbolje...

Pripadati.

Ovisiti.

Osjećati.

Možda.

Ovo bi trebao biti poučan roman, a ne tugaljiva ispovijest jedne napaćene, izmorene, ubijene izbjeglice; koja je radi drugih najebala i stalno traži svoje mjesto pod suncem. Stalno se preispituje, koriguje, zahvaljuje i nanovo stalno izvinjava radi te tuge koju nosi

u sebi. Ali najgore joj je to izvinjavanje i ujedno i najlakše. Te maske novonastale sreće koju mora da nosi, trpi i nanovo prikazuje kako se adaptirala. Najgora joj je ta tuga koju mora da sakriva, a kad je pokaže onda da se pravda za nju. Izvinjava se još jednom radi te tuge koju nije ona, niti njeni roditelji, niti njena familija tražila. Izvinjava se još jednom.

Posljednji put u životu izvinjava se radi te tuge u koju su je uljuljkali. Izvinjava se još jednom radi tog rata, kojeg nije ona tražila, niti njena familija. Izvinjava se još jednom radi te tuge kroz koju mora prolaziti kroz život. Izvinjava se zadnji put radi tog sranja u koju su je stavili. Izvinjava se još jednom. Zadnji put. I ide dalje, ne okrećući se. U neka nova poglavlja života tog. Svog.

Ovo bi trebao biti poučan roman i vjerovatno i jeste o tome kako i tugi treba dati mjesto u životu da bi isplivala sreća.